

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สรุปข้อเท็จจริงจากคำร้อง และเอกสารประกอบได้ ดังนี้

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ต่อมาพรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้ ๑) เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประชุมของการประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว ๒) ส่งทะเบียนสมาชิกตามมาตรา ๒๕ จำนวน ๕,๖๖๕ ราย และอยู่ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของใบสมัครสมาชิกพรรคชาติประชาชน ๓) แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนจำนวน ๕ สาขา คือ สาขาลำดับที่ ๑ จังหวัดระยอง สาขาลำดับที่ ๒ จังหวัดระนอง สาขาลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน สาขาลำดับที่ ๔ จังหวัดเพชรบูรณ์ และสาขาลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร

ต่อมาพรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๗ ขอดอนเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรค
ลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด
ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่า
สาขาลำดับที่ ๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระยอง รายงานว่า มีผู้เข้าร่วมประชุม
จำนวน ๕๗ คน สาขาลำดับที่ ๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระนอง รายงานว่า
สมาชิกพรรคชาติประชาชนได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๒
ณ บ้านเลขที่ ๕๘/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลบางพระเหนือ อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดระนอง ไม่ใช่บ้านเลขที่ ๑๕๕
หมู่ที่ ๑ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ตามที่ปรากฏในรายงานการประชุม สาขาลำดับที่ ๔
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ รายงานว่า มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๘๐ คน
สาขาลำดับที่ ๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร รายงานว่า ได้สอบปากคำ
ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค (นายคำพันธ์ ทวีกัน) รองประธานสาขาพรรค เลขานุการ
สาขาพรรค และผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จำนวน ๑ คน คือ
นายบุญมี พิณฑุมา บุคคลทั้งหมดให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและ
ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนลำดับที่ ๕ แต่มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน
ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน นายคำพันธ์ ทวีกัน ได้ไปเอารายชื่อ
ประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอมหาชนะชัย ก่อนที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้
พรรคชาติประชาชน ซึ่งนางพิมล บุตรดาเพ็ง นายสัมฤทธิ์ ประกอบสุข และนายบุญรอด ถนอมบุญ
ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้ง
สาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค
ไม่ใช่ลายมือของตน นายทวี น้อยใส ให้ถ้อยคำว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วม
ประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน โดยคิดว่าเป็นการประชุม
เรื่องหม้อดิน นายเสริม บุตรดาเพ็ง ให้ถ้อยคำว่า ไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วม
ประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน และได้มอบสำเนา
บัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านให้กับเจ้าหน้าที่ของพรรค จำนวน ๑ ชุด นางเรียน

เพ็ชแสวง นายสุค ทวีจิตร นางเขียน คัชกรณ และนางลำไย สายสวาท ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเป็นของตนจริง โดยที่นายคำพันธ์ ทวีกัน นามมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน และนายณรงค์ คงสมบัติ ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเป็นของตนจริงโดยที่นายคำพันธ์ ทวีกัน นามมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน

นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ต่อมาวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ได้สอบถามไปทางนายคำพันธ์ ทวีกัน แล้ว ปรากฏว่ารายชื่อทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเนื่องจากอยู่ต่างอำเภอไม่สะดวกในการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ซึ่งแต่ละคนก็ได้มอบหมายให้นายคำพันธ์ ทวีกัน ไปดำเนินการเองทั้งสิ้น และได้ลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มแล้วทุกคน ซึ่งกรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชนอยู่ระหว่างการดำเนินการตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ การพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ต้องรอบคอบและละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งจะมีเหตุให้ยุบเลิกพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ของกฎหมายเดียวกัน จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง มอบให้พนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติไปตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวเพิ่มเติมก่อนที่จะนำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาต่อไป พนักงานการเลือกตั้งที่ได้รับมอบให้ไปสอบข้อเท็จจริงได้เดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ที่จังหวัดยโสธร ปรากฏว่า จากการสอบปากคำ นายคำพันธ์ ทวีกัน นายคำพันธ์ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน ส่วนบุคคลอื่นได้นำรายชื่อตามหมู่บ้านต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการประชุมแล้วส่งให้ทางพรรคชาติประชาชน ส่วน นายพง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ

นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล และนายหนู บุญช่วย ให้ถ้อยคำ สอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือของตนจริง แต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรค เป็นผู้นำมาให้ลงลายมือชื่อ ที่บ้าน สำหรับนายสมบุรณ์ ปานกลาง และนายสมรงค์ แสงรุ่ง ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่เคยสมัคร เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ และลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน และนางมะลิ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่าจะไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ที่มีลายมือชื่อในบัญชีลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรค ได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น ตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรค ทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า ห้าสิบคนขึ้นไป จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และพนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ปรากฏว่า การจัดตั้งสาขา พรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงได้นำเรื่องการดำเนินกิจการของ พรรคชาติประชาชน เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียง ประชามติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ โดยมติที่ประชุมมีความเห็นว่าการ จัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคเห็นควร เสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ซึ่งทำให้ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่จัดตั้งพรรคชาติประชาชนมีสาขาไม่ครบภาคละหนึ่งสาขาตามที่

กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ เห็นควรเสนอนายทะเบียนพรกการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน และดำเนินคดีแก่หัวหน้าพรรคชาติประชาชน ฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน

นายทะเบียนพรกการเมืองได้พิจารณาแล้ว ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรกการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนไม่มีสาขาพรกการเมืองภาคหนึ่งสาขา และโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรกการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรกการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีอยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรกการเมืองอย่างน้อยภาคหนึ่งสาขา นายทะเบียนพรกการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรกการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้ง คือ ภายในวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งภายในกำหนดเวลาดังกล่าวพรรคชาติประชาชนยังไม่มีสาขาพรกการเมืองอย่างน้อยภาคหนึ่งสาขา เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรกการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรกการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

นายทะเบียนพรกการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรกการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

พรรคชาติประชาชน โดยนายพรประทาน ไชยรัชต์ หัวหน้าพรรคชาติประชาชน มีหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ชี้แจงว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการประชุมสาขาพรรคตามข้อบังคับพรรคแล้ว ต่อมาในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้แก้ไขข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๕ ซึ่งเดิมกำหนดให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป โดยแก้ไขเพื่อให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป ซึ่งได้แจ้งให้นายทะเบียนทราบ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

จากนั้น วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนได้รับแจ้งให้จัดส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน โดยให้จัดส่งเจ้าหน้าที่ที่เข้าใจในเรื่องการเรียงลำดับเลขที่สมาชิกพรรคไปพบด้วย เพื่อชี้แจงให้เกิดความชัดเจนซึ่งพรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน พร้อมสำเนาหนังสือแสดงความจำนงเพื่อขอตั้งสาขาพรรคทั้ง ๕ สาขา อีกทั้งได้มอบหมายให้นางจุฬารัตน์ ศรีอินทร์ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการพรรคมาชี้แจงเพิ่มเติมด้วย พรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือชี้แจงครั้งสุดท้ายไปยังนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ในวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๗ จึงได้มีหนังสือเตือนนายทะเบียนพรรคการเมืองเกี่ยวกับการรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน และสาขาพรรค ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แจ้งไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ และชะลอการพิจารณาเพื่อตอบรับหรือไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชาติประชาชน

กรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เพราะพรรคชาติประชาชนไม่ได้ปฏิบัติตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ นั้น เนื่องจากพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคเล็ก ๆ ไม่มีงบประมาณที่จะมอบให้แก่สาขาพรรค เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับฯ ได้ เมื่อปรากฏว่าสาขาพรรคมีขอบเขตและงบประมาณในวงจำกัดก็ได้พยายามที่จะปฏิบัติตามข้อบังคับโดยการผ่อนปรนไม่ให้สมาชิกต้องได้รับความลำบากจนเกินไป แต่มีวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ที่จะเลือกตั้งกรรมการสาขาพรรคให้ถูกต้องและเป็นไปตามกฎหมาย นอกจากนั้น การประชุมครั้งแรกของสาขาพรรคที่กำลังจะก่อตั้งขึ้น ย่อมไม่มีความถนัดและไม่เข้าใจในตัวบทกฎหมายตามที่พรรคชาติประชาชนได้แนะนำ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติ ขั้นตอน หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการไว้โดยละเอียด และให้ปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดอีกด้วย พรรคชาติประชาชนมิได้ล่วงรู้ถึงการกระทำของนายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ทำหน้าที่ประธานสาขาพรรค จนเมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือสอบถามจึงได้ทราบเรื่องราว

จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ดังนี้

๑) ตามมติของที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ ที่มีความเห็นว่าการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน

ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค เห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ โดยใช้ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดยโสธร และเจ้าพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒ คนที่เดินทางไปสอบสวนเพิ่มเติม ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่าเป็นข้อมูลอันเป็นเท็จ มติที่ประชุมดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

๒) เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดยโสธร และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒ คนที่เดินทางไปสอบสวนเพิ่มเติม มิได้ดำเนินการสอบสวนโดยสุจริตและยุติธรรม ทั้ง ๆ ที่มีเอกสารอยู่ในความครอบครองและสามารถตรวจสอบได้แต่ไม่ตรวจสอบจนในที่สุดได้รายงานอันเป็นเท็จต่อผู้บังคับบัญชา เป็นเหตุให้ที่ประชุมฯ มีมติตามข้อ ๑) เจ้าหน้าที่ดังกล่าวสมควรจะได้รับการพิจารณาโทษหรือไม่ ประการใด

๓) การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาข้อมูลอันเป็นเท็จจากเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๒) จนเป็นเหตุให้สั่งไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ และส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญขอให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน จะเป็นการยื่นคำร้องอันเป็นเท็จต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่ ประการใด

๔) การไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน โดยที่ไม่มีเจตนาและไม่ล่วงรู้หรือรู้เห็นเป็นใจกับการปฏิบัติของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นประธานสาขาพรรคชาติประชาชนนั้น หัวหน้าพรรคจะมีความผิดฐานบกพร่องต่อหน้าที่ หรือจะมีความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน หรือไม่ ประการใด

๕) ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับพรรคชาติประชาชนในการเตรียมการเลือกตั้ง ผู้ใดจะรับผิดชอบ นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้มีคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๘ ซึ่งแจ้งว่าการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และของพนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นไปด้วยความสุจริต และยุติธรรม โดยผู้ให้ถ้อยคำทุกคนได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเอง และยืนยันว่าไม่ได้โดนบังคับ หรือข่มขู่แต่ประการใด ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตามที่ได้รับรายงานจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และจากพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างรอบคอบ และได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติแล้ว จึงได้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

กรณีการไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน โดยที่ไม่มีเจตนาและไม่ล่วงรู้หรือรู้เห็นเป็นใจกับการปฏิบัติของผู้ที่ทำหน้าที่ประธานสาขาพรรคนั้น หัวหน้าพรรคชาติประชาชน สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวได้ ก่อนที่จะเสนอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณา แต่ก็ไม่ได้ดำเนินการ จนกระทั่งนายทะเบียนพรรคการเมืองให้ชี้แจงต่อกรณีดังกล่าว หัวหน้าพรรคชาติประชาชน จึงทราบเรื่องและได้โทรศัพท์สอบถามนายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค จึงได้ทราบว่ามีการประชุมประมาณ ๑๕ - ๒๐ คน ส่วนรายชื่ออื่น ๆ ได้นำไปให้ประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ ลงลายมือชื่อก่อนหน้าที่จะมีการประชุมแล้วจัดส่งให้ทางพรรคชาติประชาชน การกระทำดังกล่าว หัวหน้าพรรคชาติประชาชนจึงมีความผิคล้านแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน

กรณีผู้รับผิชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นกับพรรคชาติประชาชนในการเตรียมการเลือกตั้งของชี้แจงว่าเรื่องนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พรรคชาติประชาชนสามารถดำเนินการกิจการทางการเมืองได้ตามปกติ กรณีการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร ตรวจสอบข้อเท็จจริงและพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ไปสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม จากผู้ที่มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม ปรากฏว่า ได้สอบปากคำผู้ดำเนินการจัดประชุมและได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค คือ นายคำพันธ์ ทวีกัน ให้ด้วยคำว่า มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ - ๒๐ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามที่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ส่วนอีกประมาณ ๓๐ กว่าคน ตนได้ให้ลงลายมือชื่อไว้ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค โดยนายคำพันธ์ ทวีกัน เป็นผู้นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน ซึ่งหัวหน้าพรรคชาติประชาชนก็ได้ยอมรับในกรณีดังกล่าว แต่ก็ได้แจ้งว่าการดำเนินการดังกล่าวได้ดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคแล้ว

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม เอกสารประกอบของนายทะเบียนพรรคการเมือง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคชาติประชาชนแล้ว มีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติประชาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ตามคำร้อง ของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

สมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือรายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จัดแจ้งไว้กับนายทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๐ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน และให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าวให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๘ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้วข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคชาติประชาชนได้ประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๘ มีสมาชิกพรรคชาติประชาชนเข้าร่วมประชุม

ไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ที่กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกสาขาเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้วให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป แต่ต่อมาพรรคชาติประชาชนจะได้จัดประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ ในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๕ โดยขอแก้ไขให้การประชุมสาขาพรรคมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมยี่สิบห้าคนขึ้นไป แต่การประชุมใหญ่สามัญเพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคดังกล่าวได้เกิดขึ้นหลังจากที่มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบจำนวนตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ประกอบกับเมื่อพรรคชาติประชาชนได้แจ้งขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคมายังนายทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองยังไม่ได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ วรรคสอง กำหนดว่า การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมืองจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียนดังนั้น เมื่อพรรคชาติประชาชนยังไม่ได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคจากนายทะเบียนพรรคการเมือง การประชุมจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ จึงต้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่าการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ดังกล่าว มีสมาชิกมาประชุมไม่ครบจำนวนตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ คือ ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไปจึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กรณีมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๔ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายนพดล เสงเจริญ นายปรีชา เฉลิมวณิชช์ นายผัน

จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโซ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์ นายอภัย จันทนจุลกะ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง เห็นว่า พระราชดำริประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กรณีมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑ คน คือ นายมานิต วิทยาเต็ม เห็นว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการหาสมาชิกจนได้จำนวนเกินจำนวนขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด การตั้งสาขาพรรคก็ได้ตั้งสาขาทุกภาค คงมีปัญหาสาขาพรรคจังหวัดยโสธรสาขาเดียวที่มีปัญหานายทะเบียนไม่รับรอง พรรคชาติประชาชนยังมีเจตนารมณ์ที่จะดำเนินการทางการเมืองต่อไป และพ้อมีสักยภาพที่จะดำเนินงานต่อไปได้หากไม่ถูกยุบพรรคเสียก่อน จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายกระมล ทองธรรมชาติ	ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
นายจิระ บุญพจนสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายจุมพล ณ สงขลา	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายพนพล เสงเจริญ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายปรีชา เฉลิมวิชัย	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายผัน จันทรปาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมงคล สระฐาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมานิต วิทยาเต็ม	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายศักดิ์ เตชะชาญ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุธี สุทธิสมบูรณ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นางเสาวณีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอภัย จันทนจุลกะ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน โดยมีข้อเท็จจริง สรุปได้ดังนี้

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๓/๒๕๔๖ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ โดยมีนายพรประทาน ไชยรัชต์ เป็นหัวหน้าพรรค ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ จึงมีเหตุที่จะยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

อย่างไรก็ตาม พรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันครบกำหนด ๑๘๐ วัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

๑. เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประชุมของการประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

๒. ส่งทะเบียนสมาชิกตามมาตรา ๒๕ จำนวน ๕,๖๖๕ ราย และอยู่ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของใบสมัครสมาชิกพรรคชาติประชาชน

๓. แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๕ สาขา ต่อมาพรรคชาติประชาชน มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๗ ขอลอนเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน จังหวัดน่าน และขอลอนตัวนางอารีย์ ปรัชญาเมธีกุล กรรมการสาขาพรรคจังหวัดเพชรบูรณ์ ออกจากการเป็นกรรมการสาขาพรรค

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงดังนี้

๑. สาขาลำดับที่ ๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระยองรายงานว่าได้สอบปากคำ ประธานสาขาพรรค เลขานุการสาขาพรรค รองเลขานุการสาขาพรรค เหรัญญิกสาขาพรรค ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๑ มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๕๗ คน และได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองจริง และสอบปากคำ นางสาววิญญูทัย สุภานันท์ ให้ถ้อยคำว่าได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๑ แต่ได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมที่บ้านนายธารารวณะ ไชยรัชต์ ประมาณ ๒ - ๓ ครั้ง แต่จำวันที่ไม่ได้และเข้าใจว่าที่ลงชื่อไปนั้นเพื่อแจ้งเหตุผลที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม

๒. สาขาลำดับที่ ๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระนองรายงานว่าได้สอบปากคำ ผู้มีชื่อเข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน จำนวน ๕ คน ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๒ ได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเองจริงแต่มีการประชุม ณ บ้านเลขที่ ๕๘/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลบางพระเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง ไม่ใช่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ตามที่ปรากฏในรายงานการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๒

๓. สาขาลำดับที่ ๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพชรบูรณ์รายงานว่าได้สอบปากคำ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ซึ่งให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๔ มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๘๐ คน ได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองจริง โดยตนเองได้รับเลือกเป็นประธานสาขาพรรค

๔. สาขาลำดับที่ ๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธรรายงานให้ทราบ ดังนี้

สอบปากคำ ประธานสาขาพรรค รองประธานสาขาพรรค เลขานุการสาขาพรรค และผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จำนวน ๑ คน คือ นายบุญมี พิณฑุมา ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ แต่มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน นายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรค ได้ไปเอารายชื่อประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ

ในอำเภอหามษะชัย ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้ทางพรรคชาติประชาชน นางพิมล บุตรดาเพ็ง นายสัมฤทธิ์ ประกอบสุข และนายบุญรอด ถนอมบุญ ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ภายหลังชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคไม่ใช่ลายมือของตนเอง นายทวี น้อยใส ให้ถ้อยคำว่าจะไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน โดยคิดว่าเป็นการประชุมเรื่องหม้อดิน นายเสริม บุตรดาเพ็ง ให้ถ้อยคำว่าจะไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน และได้มอบตำแนบบัตรประจำตัวประชาชนและตำแนบทะเบียนบ้าน ให้กับเจ้าหน้าที่ของพรรค จำนวน ๑ ชุด นางเรียน เพ็ชแสวง นายสุด ทวีจิตร นางเขียน คัชกรณ และนางลำไย สายสวาท ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม จัดตั้งสาขาพรรคเป็นของตนจริงโดยที่นายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน นายณรงค์ คงสมบัติ ให้ถ้อยคำว่าจะ เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม จัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค เป็นของตนจริงโดยที่นายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ พรรคชาติประชาชนจึงมีหนังสือลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ได้สอบถามไปทาง นายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรค แล้ว ปรากฏว่ารายชื่อทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ที่ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเนื่องจากว่าอยู่ต่างอำเภอ ไม่สะดวกในการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ซึ่งแต่ละคนก็ได้มอบหมายให้นายคำพันธ์ ฯ ไปดำเนินการเองทั้งสิ้น และก็ได้ลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มแล้วทุกคนซึ่งกรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคแล้ว

อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชน อยู่ในระหว่างการดำเนินการตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ การพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ต้องรอบคอบและละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งจะมีเหตุให้ยุบเลิก

พรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ของกฎหมายเดียวกัน จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง มอบให้พนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าว เพิ่มเติมก่อนที่จะนำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาต่อไป

ปรากฏว่าพนักงานการเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมายให้ไปสอบข้อเท็จจริงได้เดินทางไปตรวจสอบ ข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ที่จังหวัดยโสธร พบข้อเท็จจริงดังนี้

- สอบปากคำ นายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรคเพิ่มเติม ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิก พรรคชาติประชาชน ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ มีผู้เข้าร่วมประชุม ประมาณ ๒๐ คน ส่วนบุคคลอื่นได้นำรายชื่อตามหมู่บ้านต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการประชุมแล้วส่งให้ทาง พรรคชาติประชาชน ส่วน นายพง พวงมาลัย นายลิจิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล และนายหนู บุญช่วย ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือของตนจริงแต่ได้ลงไว้ ก่อนที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรค เป็นผู้นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน นายสมบุญ ปานกลาง และนายสมยศ แสงรุ่ง ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่เคยสมัครเป็นสมาชิก พรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ และลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน นางมะลิ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่ายไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้ง สาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ แต่ลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อ ผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรค ได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น ตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรค ทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุม ไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป แต่จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประจำจังหวัดยโสธร และพนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ พบว่า ผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๓ คน ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม เป็นลายมือชื่อของคนจริง แต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรค นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน นอกจากนั้น ผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุม จำนวน ๕ คน ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน ประกอบกับนายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ให้ถ้อยคำว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน ตนเองได้ไปนำรายชื่อประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอหามชนะชัย ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้ทางพรรคชาติประชาชน จึงทำให้การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้นำเรื่องการดำเนินกิจการของพรรคชาติประชาชน เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ โดยมีมติที่ประชุมมีความเห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคเห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ซึ่งทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนมีสาขาไม่ครบภาคละหนึ่งสาขาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ เห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน และดำเนินคดีแก่หัวหน้าพรรคชาติประชาชนฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมีคำสั่งไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ในจังหวัดยโสธรซึ่งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนไม่มีสาขาพรรคการเมืองภาคหนึ่งสาขาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดข้อเท็จจริงที่ปรากฏพรรคชาติประชาชนได้รับจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม

๒๕๔๖ และครบกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งภายในกำหนดเวลาดังกล่าว พรรคชาติประชาชนยังไม่มีสาขา พรรคการเมืองอย่างน้อยภาคหนึ่งสาขา เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๗ มีคำสั่งให้รับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป ต่อจากนั้นได้มีคำสั่งให้แจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และส่งสำเนาคำร้องพร้อมปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๕ วรรคสอง ให้พรรคชาติประชาชน ในฐานะผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่รับหรือถือว่าได้รับหนังสือแจ้งหรือนับแต่วันประกาศ แล้วแต่กรณี

พรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ถึงศาลรัฐธรรมนูญชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองเกี่ยวกับการตั้งสาขาพรรค โดยยอมรับว่าการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ ที่จังหวัดยโสธร มีสมาชิกร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคไม่ครบ ๕๐ คน ตามข้อบังคับข้อ ๔๔ (๒) จริง แต่ต่อสู้ว่าพรรคได้มีมติในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ให้แก้ไขข้อบังคับพรรคข้อ ๔๕ แล้ว โดยลดจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคจาก ๕๐ คน เหลือ ๒๕ คน โดยได้มีหนังสือลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบถึงการแก้ไขข้อบังคับพรรคดังกล่าวแล้ว

ประเด็นในการพิจารณาและคำวินิจฉัย

ประเด็นในการพิจารณาวินิจฉัยมีว่า คำร้องของนายทะเบียนมีข้อเท็จจริงและหลักฐานน่าเชื่อถือหรือไม่ว่า พรรคชาติประชาชนไม่สามารถจัดตั้งสาขาพรรคได้ครบ ๔ สาขา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีภาคละ

หนึ่งสาขาอันเป็นการไม่ปฏิบัติกรให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองมีหลักฐานที่มีน้ำหนักรับฟังได้ เพราะพรรคชาติประชาชนก็ยอมรับว่าในการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ ที่จังหวัดยโสธร ซึ่งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสมาชิกเข้าประชุมไม่ครบ ๕๐ คน ตามข้อบังคับของพรรคชาติประชาชน ข้อ ๔๕ นอกจากนั้น ข้อต่อสู้ของพรรคชาติประชาชนที่ว่า พรรคได้ขออนุญาตจากนายทะเบียนพรรคการเมืองแก้ไขข้อบังคับพรรคดังกล่าวโดยลดจำนวนสมาชิกที่เข้าประชุมก่อตั้งสาขาพรรคจาก ๕๐ คน ลงเหลือ ๒๕ คน รับฟังไม่ได้ เพราะเป็นการขอแก้ไขข้อบังคับภายหลังจากนายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบพบว่ามีสมาชิกพรรคชาติประชาชนที่เข้าร่วมประชุมก่อตั้งสาขาพรรคที่จังหวัดยโสธร ไม่ครบ ๕๐ คน ตามที่พรรคชาติประชาชนรายงานให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองก็ยังไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคดังกล่าวของพรรคชาติประชาชน

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้ตั้งยุบพรรคชาติประชาชนตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพจนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๓/๒๕๔๖ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ โดยมีนายพรประทาน ไชยรัชต์ เป็นหัวหน้าพรรค พรรคชาติประชาชน ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

๑. เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประชุมของการประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

๒. ส่งทะเบียนสมาชิกพรรคตามมาตรา ๒๕ จำนวน ๕,๖๖๕ คน และอยู่ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของใบสมัครสมาชิกพรรคชาติประชาชน

๓. แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๕ สาขา ดังนี้

(๑) สาขาลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๕/๒๗ ถนนแสงจันทร์นิรมิต ตำบลเนินพระ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

(๒) สาขาลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑ ถนนเพชรเกษม ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

(๓) สาขาลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน

(๔) สาขาลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๒๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลห้วยสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน

(๕) สาขาลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลผือฮี อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

ต่อมาวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนขอถอนเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน เนื่องจากคณะกรรมการสาขาพรรคยังไม่พร้อมที่จะดำเนินการกิจการในทางการเมือง และขอถอนตัวนางอารีย์ ปรัชญาเมธีกุล กรรมการสาขาพรรคจังหวัดเพชรบูรณ์ ออกจากการเป็น กรรมการสาขาพรรค เนื่องจากกำลังป่วยหนักพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล

ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรค ได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น ตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่ พรรคทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุม ไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป

จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และ พนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติสำหรับสาขาพรรคลำดับที่ ๕ ของพรรค ปรากฏว่ามีรายชื่อเข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๓ คน ได้แก่ นายบุญรอด ถนอมบุญ นางเรียน เพ็ชแสง นายสุท ทวีจิตร นางเขียน คัชกรณั นางลำไย สายสวาท นายผง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล นายหนู บุญช่วย และนายณรงค์ คงสมบัติ ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือชื่อ ของตนจริง แต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน ผู้มีรายชื่อ เข้าร่วมประชุมจำนวน ๕ คน ได้แก่ นางพิมล บุตรดาเพ็ง นายสัมฤทธิ์ ประกอบสุข นายบุญรอด สมบูรณ์ นายปานกลาง และนายสมรงค์ แสงรุ่ง ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้ง สาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชี ผู้เข้าร่วมประชุมก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็น ประธานสาขาพรรค ให้ถ้อยคำว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงาน

การประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน ตนเองได้ไปนำรายชื่อประชาชนตามหมู่บ้านต่างๆ ในอำเภอมาหาชะชัย ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้ทางพรรคชาติประชาชน การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เป็นผลให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนไม่มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เป็นเหตุให้ต้องถูกยุบพรรค ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

พรรคชาติประชาชนยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการตามข้อบังคับพรรคแล้ว ซึ่งที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้แก้ไขข้อบังคับพรรค จากเดิมกำหนดให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป แก้ไขเป็นให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป และได้แจ้งให้นายทะเบียนทราบเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ต่อมาได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนลำดับที่ ๕

กรณีตามคำร้องมีปัญหาว่ามีเหตุยุบพรรคชาติประชาชนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

“มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

“มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน

“ข้อ ๔๔ ให้จัดตั้งสาขาพรรคไม่เกินเขตเลือกตั้งละหนึ่งสาขาโดยดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้มีสมาชิกผู้ริเริ่มจัดตั้งสาขาพรรคคณะหนึ่งเพื่อรวบรวมสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐ คน ขึ้นไป โดยจัดทำทะเบียนสมาชิกไว้

(๒) ให้ผู้แทนสมาชิกผู้ริเริ่มจัดตั้งสาขาพรรคตาม (๑) ในท้องที่หรือเขตเลือกตั้งนั้น ยื่นแสดงความจำนงเพื่อขอจัดตั้งสาขาพรรคต่อสำนักงานใหญ่พรรคเพื่อให้คณะกรรมการบริหารพรรคพิจารณาอนุมัติ โดยจัดส่งบัญชีรายชื่อตาม (๑) ไปด้วย”

“ข้อ ๔๕ เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรค ได้ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น ตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค เป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกสาขาเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้วให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวันเพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไปและการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป”

พิเคราะห์แล้วข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่ถึงห้าสิบคนตามข้อบังคับของพรรคชาติประชาชน ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาลำดับที่ ๕ ของพรรคชาติประชาชน เป็นผลให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคดังกล่าว พรรคไม่มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขาอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เป็นเหตุให้ต้องถูกยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แม้พรรคชาติประชาชนจะอ้างว่าได้มีการขอแก้ไขข้อบังคับพรรคในเรื่ององค์ประชุมเป็นไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไปแล้ว ก็เป็นการกล่าวอ้างขึ้นภายหลังที่เกิดเหตุไม่ถูกต้องดังกล่าวแล้ว ทั้งไม่ปรากฏว่านายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีการตอบรับการแก้ไขข้อบังคับตามที่กล่าวอ้างแต่อย่างใดด้วย จึงไม่อาจยกมาเป็นข้อหักล้างคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองได้

อาศัยเหตุดังได้พิจารณาма จึงสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายจิระ บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ว่า เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน ข้อ ๔๕ กำหนดว่า การประชุมสาขาพรรคต้องมีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป แต่ในคราวประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมไม่ถึงห้าสิบคน โดยผู้ที่มีรายชื่อเป็นผู้เข้าร่วมประชุมบางคนไม่ได้เข้าร่วมประชุมบางคนลงลายมือชื่อไว้ก่อนที่จะมีการประชุม แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม และในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมบางคนไม่ใช่สมาชิกพรรค และยังได้รับความจากประธานสาขาพรรคว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณสิบห้าคน การประชุมจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนมีสาขาไม่ครบภาคละหนึ่งสาขา จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

หัวหน้าพรรคชาติประชาชน (นายพรประทาน ไชยรัชต์) ซึ่งแจ้งว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการตามข้อบังคับพรรคแล้ว และในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้แก้ไขข้อบังคับพรรค ซึ่งเดิมกำหนดให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป โดยแก้ไขเป็นให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป ซึ่งได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แล้ว

พิเคราะห์ข้อเท็จจริงตามคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และหนังสือชี้แจงของหัวหน้าพรรคชาติประชาชนแล้วเห็นว่า ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน ข้อ ๔๕ กำหนดว่าการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป แต่ปรากฏว่า การประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน

ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่ถึงห้าสิบคน การดำเนินการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ และถือว่าพรรคชาติประชาชนไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เนื่องจากมีสาขาพรรคไม่ครบทั้งสี่ภาค กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายนพดล เสงเจริญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยที่มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว ได้บัญญัติให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งให้พรรคชาติประชาชนดำเนินการแล้ว แต่ปรากฏว่าเมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน คือ ในวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายมาตรา ๒๕ กล่าวคือ การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมไม่ถึงห้าสิบคน ซึ่งไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน ข้อ ๔๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขารัฐธรรมนูญดังกล่าวทำให้พรรคชาติประชาชนมีสาขาไม่ครบภาคละหนึ่งสาขาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ของพระราชบัญญัติดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สำหรับการขอเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ เกี่ยวกับจำนวนสมาชิกผู้เข้าร่วม

ประชุมจาก “ไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป” เป็น “ไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป” นายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงว่าอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประกอบของการประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

ตามคำร้องเป็นกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ส่งเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงรับเรื่องนี้ไว้ดำเนินการและรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และให้ส่งสำเนาคำร้องดังกล่าวให้พรรคชาติประชาชนทราบเพื่อให้ยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือแจ้ง

ต่อมาพรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาสรุปได้ว่า เหตุที่สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ครบ ๕๐ คนตามข้อบังคับพรรค เนื่องจากสมาชิกอยู่ต่างตำบลไม่สะดวกในการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากจึงผ่อนปรนสมาชิกไม่ให้อาจต้องได้รับความลำบากจนเกินไป ปัญหาดังกล่าวพรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เพื่อขอแก้ไขข้อบังคับพรรคข้อ ๔๕ จากเดิมที่กำหนดให้การประชุมสาขาพรรคจะต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไปเป็นไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือลงวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ชี้แจงยืนยันว่าการพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตามที่ได้รับรายงานจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และจากพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นไปอย่างรอบคอบ และได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติแล้ว จึงได้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ได้พิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และคำชี้แจงของกลุ่มแล้ว เห็นว่า มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบ

ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ..... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสองบัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ กำหนดว่า “เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น ตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค เป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกสาขาเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้วให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวันเพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไปและการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป”

พิจารณาแล้วข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พรรคชาติประชาชนแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคจำนวน ๕ สาขา ได้แก่ สาขาพรรคลำดับที่ ๑ จังหวัดระยอง สาขาพรรคลำดับที่ ๒ จังหวัดระนอง สาขาพรรคลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน สาขาพรรคลำดับที่ ๔ จังหวัดเพชรบูรณ์ และสาขาพรรคลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ต่อมาพรรคชาติประชาชนขอถอนเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๓ สำหรับสาขาพรรคลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๔ อยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมือง ส่วนการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ปรากฏว่า ในการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๖ มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมไม่ถึงตามจำนวนที่กำหนด คือ ไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป โดยผู้ที่มีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมบางคนไม่ได้เข้าร่วมประชุม ที่มีลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมนั้นได้ลงลายมือชื่อไว้ก่อนที่จะมีการประชุม บางลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของสมาชิก และยังได้ข้อเท็จจริงจากคำชี้แจงของนายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรคชาติประชาชนที่ได้ยอมรับว่า มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ ประมาณสิบห้าคน ดังนั้น การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ที่กำหนดว่า การประชุมสาขาพรรคต้องมีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้

นำเรื่องเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่ประชุมมีมติว่า การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ซึ่งทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนไม่มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ อย่างไรก็ตามแม้ภายหลังพรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อขอความเห็นชอบเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชาติประชาชน ข้อ ๔๕ เกี่ยวกับจำนวนสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมจากเดิมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป เป็นไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป แต่อยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงของนายทะเบียนพรรคการเมืองซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองยังไม่ได้ให้การรับรองแต่อย่างใด จึงยังไม่ทำให้ข้อบังคับพรรคเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมมีผลแต่ประการใด

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายพอล เสงเจริญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิมนิชย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงจากคำร้อง และเอกสารประกอบได้ความว่า

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ต่อมาพรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

(๑) เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประชุมของการประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

(๒) ส่งทะเบียนสมาชิกตามมาตรา ๒๕ จำนวน ๕,๖๖๕ ราย และอยู่ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของใบสมัครสมาชิกพรรคชาติประชาชน

(๓) แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนจำนวน ๕ สาขา คือ

สาขาลำดับที่ ๑ จังหวัดระยอง

สาขาลำดับที่ ๒ จังหวัดระนอง

สาขาลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน

สาขาลำดับที่ ๔ จังหวัดเพชรบูรณ์ และ

สาขาลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร

ต่อมาพรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๗ ขอดอนเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่าไม่ตรงตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในรายงาน

นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ต่อมาวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ได้สอบถามไปทางนายคำพันธ์ ทวีกัน แล้วปรากฏว่ารายชื่อทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค เนื่องจากอยู่ต่างอำเภอไม่สะดวกในการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ซึ่งแต่ละคนก็ได้มอบหมายให้นายคำพันธ์ ทวีกัน ไปดำเนินการเองทั้งสิ้น และได้ลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มแล้วทุกคนซึ่งกรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชนอยู่ระหว่างการดำเนินการตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ การพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ต้องรอบคอบและละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งจะมีเหตุให้ยุบเลิกพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ของกฎหมายเดียวกัน จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองมอบให้พนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวเพิ่มเติมก่อนที่จะนำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาต่อไป พนักงานการเลือกตั้งที่ได้รับมอบให้ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงได้เดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ที่จังหวัดยโสธร ปรากฏว่า ข้อเท็จจริงตามรายงานไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่พนักงานการเลือกตั้งไปสอบมา

ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้นตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน

เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุม ไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไปจากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และพนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ปรากฏว่า การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงได้นำเรื่องการดำเนินกิจการของพรรคชาติประชาชน เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ โดยมติที่ประชุมมีความเห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคเห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ซึ่งทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่จัดตั้ง พรรคชาติประชาชนมีสาขาไม่ครบภาคละหนึ่งสาขาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ เห็นควรเสนอนายทะเบียน พรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน และดำเนินคดีแก่ หัวหน้าพรรคชาติประชาชน ฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้ว ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้ง พรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนไม่มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขา และโดยที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มี สมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชี รายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้ง คือ ภายในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งภายในกำหนดเวลาดังกล่าวพรรคชาติประชาชนยังไม่มีสาขา พรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบ พรรคชาติประชาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

พรรคชาติประชาชน โดยนายพรประทาน ไชยรัชต์ หัวหน้าพรรคชาติประชาชน มีหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ชี้แจงว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการประชุมสาขาพรรคตามข้อบังคับพรรคแล้ว ต่อมาในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้แก้ไขข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๕ ซึ่งเดิมกำหนดให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป โดยแก้ไขเป็นให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป ซึ่งได้แจ้งให้นายทะเบียนทราบ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ จากนั้นวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนได้รับแจ้งให้จัดส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน โดยให้จัดส่งเจ้าหน้าที่ที่เข้าใจในเรื่องการเรียงลำดับเลขที่สมาชิกพรรคไปพบด้วย เพื่อชี้แจงให้เกิดความชัดเจน ซึ่งพรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน พร้อมสำเนาหนังสือแสดงความจำนงเพื่อขอตั้งสาขาพรรคทั้ง ๕ สาขา อีกทั้งได้มอบหมายให้นางจุฬารัตน์ ศรีอินทร์ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการพรรคมาชี้แจงเพิ่มเติมด้วย พรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือชี้แจงครั้งสุดท้ายไปยังนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ในวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๗ จึงได้มีหนังสือเตือนนายทะเบียนพรรคการเมืองเกี่ยวกับการรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน และสาขาพรรค ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แจ้งไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ และชะลอการพิจารณาเพื่อตอบรับหรือไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชาติประชาชน

กรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เพราะพรรคชาติประชาชนไม่ได้ปฏิบัติตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ นั้น เนื่องจากพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคเล็ก ๆ ไม่มีงบประมาณที่จะมอบให้แก่สาขาพรรค เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับฯ ได้ เมื่อปรากฏว่าสาขาพรรคมีขอบเขตและงบประมาณในวงจำกัดก็ควรพยายามที่จะปฏิบัติตามข้อบังคับโดยการผ่อนปรนไม่ให้สมาชิกต้องได้รับความลำบากจนเกินไป แต่มีวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ที่จะเลือกตั้งกรรมการสาขาพรรคให้ถูกต้องและเป็นไปตามกฎหมาย

นอกจากนั้นการประชุมครั้งแรกของสาขาพรรคที่กำลังจะก่อตั้งขึ้น ย่อมไม่มีความถนัดและไม่เข้าใจในตัวบทกฎหมายตามที่พรรคชาติประชาชนได้แนะนำ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติ ขั้นตอนหลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการไว้โดยละเอียด และให้ปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดอีกด้วย พรรคชาติประชาชนมิได้ล่วงรู้ถึงการกระทำของนายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ทำหน้าที่ประธานสาขาพรรค จนเมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือสอบถามจึงได้ทราบเรื่องราว

จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ดังนี้

๑) ตามมติของที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ ดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และมีคำขออื่น ๆ อีกรวมเป็น ๕ ประการ

นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๘ ซึ่งแจ้งว่าการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และของพนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นไปด้วยความสุจริต และยุติธรรม โดยผู้ให้ถ้อยคำทุกคนได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเอง และยืนยันว่าไม่ได้โดนบังคับ หรือข่มขู่แต่ประการใด ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตามที่ได้รับรายงานจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธรและจากพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างรอบคอบ และได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติแล้ว จึงได้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม เอกสารประกอบของนายทะเบียนพรรคการเมือง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคชาติประชาชนแล้ว มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติประชาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พิจารณาแล้วข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคชาติประชาชนได้ประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีสมาชิกพรรคชาติประชาชนเข้าร่วมประชุม ไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ที่กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายใน

สามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกสาขาเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้วให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันเพื่ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป แต่ต่อมาพรรคชาติประชาชนจะได้จัดประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ ในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๕ โดยขอแก้ไขให้การประชุมสาขาพรรคมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป แต่การประชุมใหญ่สามัญเพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคดังกล่าวได้เกิดขึ้นหลังจากที่มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบจำนวนตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ประกอบกับเมื่อพรรคชาติประชาชนได้แจ้งขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคมายังนายทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองยังไม่ได้ออกคำสั่งเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๗ วรรคสอง กำหนดว่า การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมืองจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน ดังนั้น เมื่อพรรคชาติประชาชนยังไม่ได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคจากนายทะเบียนพรรคการเมือง การประชุมจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ จึงต้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่าการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ดังกล่าว มีสมาชิกมาประชุมไม่ครบจำนวนตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ คือ ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไปจึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กรณีมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๔ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายนพดล เสงเจริญ นายปรีชา เถติมวณิชย์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโช นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์ นายอภิรักษ์ จันทนจุลกะ และนายอูระ หวังอ้อมกลาง เห็นว่า พรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กรณีมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑ คน คือ นายมานิต วิทยาเต็ม เห็นว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการหาสมาชิกจนได้จำนวนเกินจำนวนขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด การตั้งสาขาพรรคก็ได้ตั้งสาขาทุกภาค คงมีปัญหสาขาพรรคจังหวัดยโสธรสาขาเดียวที่มีปัญหานายทะเบียนไม่รับรองพรรคชาติประชาชนยังมีเจตนาธรรมที่จะดำเนินการทางการเมืองต่อไป และพ้อมีสักยภาพที่จะดำเนินงานต่อไปได้หากไม่ถูกยุบพรรคเสียก่อน จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายปรีชา เถลิมาณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

สรุปข้อเท็จจริง

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๓/๒๕๔๖ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ โดยมีนายพรประทาน ไชยรัชต์ เป็นหัวหน้าพรรคครบกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งตั้งพรรคการเมืองตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

๒. พรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันครบกำหนด ๑๘๐ วัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

๒.๑ เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประชุมของการประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

๒.๒ ส่งทะเบียนสมาชิกตามมาตรา ๒๕ จำนวน ๕,๖๖๕ ราย และอยู่ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของใบสมัครสมาชิกพรรคชาติประชาชน

๒.๓ แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๕ สาขา ต่อมาพรรคชาติประชาชนมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๗ ขอดอนเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนจังหวัดน่าน และขอดอนตัวนางอารีย์ ปรัชญาเมธีกุล กรรมการสาขาพรรคจังหวัดเพชรบูรณ์ ออกจากการเป็นกรรมการสาขาพรรค

๓. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนซึ่งปรากฏข้อเท็จจริง ดังนี้

๓.๑ สาขาลำดับที่ ๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระยองรายงานว่าได้สอบปากคำ ประธานสาขาพรรค เลขานุการสาขาพรรค รองเลขานุการสาขาพรรค เหรัญญิกสาขาพรรค ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๑ มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๕๗ คน และได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองจริง และสอบปากคำนางสาวขวัญฤทัย สุภานันท์ ให้ถ้อยคำว่าจะไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๑ แต่ได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมที่บ้านนายธาราวรรณะ ไชยรัชต์ แต่จำวันที่ไม่ได้และเข้าใจว่าที่ลงชื่อไปนั้นเพื่อแจ้งเหตุผลที่ไม่เข้าร่วมประชุม

๓.๒ สาขาลำดับที่ ๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระนองรายงานว่าได้สอบปากคำ ผู้มีชื่อเข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน จำนวน ๕ คนให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๒ ได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเองจริงแต่มีการประชุม ณ บ้านเลขที่ ๕๘/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลบางพระเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง ไม่ใช่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนองตามที่ปรากฏในรายงานการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๒

๓.๓ สาขาลำดับที่ ๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ รายงานว่า ได้สอบปากคำ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ซึ่งให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๔ มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๘๐ คน ได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองจริง โดยตนเองได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค

๓.๔ สาขาลำดับที่ ๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร รายงานให้ทราบ ดังนี้

สอบปากคำ ประธานสาขาพรรค รองประธานสาขาพรรค เลขานุการสาขาพรรค และผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จำนวน ๑ คน คือ นายบุญมี พิณฑุมมา ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและเข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ แต่มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน นายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) ได้ไปเอารายชื่อประชาชนตามหมู่บ้านต่างๆ ในอำเภอมหาชนะชัย ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้ทางพรรคชาติประชาชน

นางพิมล บุตรคาเพ็ง นายสัมฤทธิ์ ประกอบสุข และนายบุญรอด ถนอมบุญ ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ภายหลังชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคไม่ใช่ลายมือของตนเอง นายทวี น้อยใส ให้ถ้อยคำว่าจะไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน โดยคิดว่าเป็นการประชุมเรื่องหม้อดิน นายเสริม บุตรคาเพ็ง ให้ถ้อยคำว่าจะไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน และมอบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้าน ให้เจ้าหน้าที่ของพรรค จำนวน ๑ ชุด นางเรียน เพ็ชแสง นายสุค ทวีจิตร นางเขียน คัชกรณ และนางลำไย สายสวาท ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเป็นของตนเองจริงโดยที่นายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน นายณรงค์ คงสมบัติ ให้ถ้อยคำว่าจะ เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเป็นของตนเองจริงโดยที่นายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) นำมาลงลายมือชื่อที่บ้าน

๔. นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน

๕. วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ได้สอบถามไปทางนายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) แล้ว ปรากฏว่ารายชื่อทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเนื่องจากว่าอยู่ต่างอำเภอไม่สะดวกในการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ซึ่งแต่ละคนก็ได้มอบหมายให้นายคำพันธ์ ๗ ไปดำเนินการเองทั้งสิ้น และได้ลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มแล้วทุกคนซึ่งกรณีดังกล่าวถือเป็นการดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคแล้ว

๖. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชนอยู่ในระหว่างการดำเนินการตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ การพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ต้องรอบคอบละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งจะมีเหตุให้ยุบเลิกพรรคการเมือง

ได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองมอบหมายให้พนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติไปตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวเพิ่มเติมก่อนที่จะนำเสนอ นายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาต่อไป

๗. พนักงานการเลือกตั้งที่ได้รับมอบให้ไปสอบข้อเท็จจริงได้เดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ที่จังหวัดยโสธร ปรากฏรายละเอียดดังนี้

- สอบปากคำ นายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรคเพิ่มเติม ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน ส่วนบุคคลอื่นได้นำรายชื่อตามหมู่บ้านต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการประชุมแล้วส่งให้ทางพรรคชาติประชาชน ส่วน นายพง พวงมาลัย นายลิจิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล และนายหนู บุญช่วย ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือของตนเองจริงแต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุม โดยนายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรค เป็นผู้นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้านนายสมบูรณ์ ปานกลาง และนายสมยศ แสงรุ่ง ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ และลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตนเอง นางมะลิ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่า ไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ แต่ลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคไม่ใช่ลายมือชื่อของตนเอง

๘. ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น ตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวันและเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป

ข้อเท็จจริง การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และพนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ปรากฏว่า ผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๓ คน ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือชื่อของตนจริง แต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน ผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุม จำนวน ๕ คน ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน ประกอบกับนายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ให้ถ้อยคำว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคนตนเองได้ไปนารายชื่อประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอมหาชนะชัย ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้ทางพรรคชาติประชาชน การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕

๕. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้นำเรื่องการดำเนินกิจการของพรรคชาติประชาชน เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ โดยมติที่ประชุมมีความเห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคเห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ซึ่งทำให้ภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่จัดตั้งพรรคชาติประชาชนมีสาขาไม่ครบภาคละหนึ่งสาขาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ เห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน และดำเนินคดีแก่หัวหน้าพรรคชาติประชาชน ฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน

๑๐. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้ว มีมติ ดังนี้

๑๐.๑ ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ไม่มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขา

๑๐.๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ขอให้จริงนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ ครบกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจดทะเบียนจัดตั้ง ภายในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งภายในกำหนดเวลาดังกล่าวพรรคชาติประชาชนยังไม่มีสาขาพรรคการเมือง อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

๑๒. ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๗ มีคำสั่งให้รับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป ต่อจากนั้นได้มีคำสั่งให้แจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และส่งสำเนาคำร้องพร้อมปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๕ วรรคสอง ให้พรรคชาติประชาชนในฐานะผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือแจ้งหรือนับแต่วันประกาศ แล้วแต่กรณี

การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๑. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องให้พรรคชาติประชาชนพร้อมปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญไว้ ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๗

๒. วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๗ เป็นวันครบกำหนด ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญไว้ พรรคชาติประชาชนไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

๓. ต่อมา พรรคชาติประชาชน ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ซึ่งแจ้งแก้ไขข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ ว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการตามข้อบังคับแล้ว โดยพรรคชาติประชาชนได้มีมติให้แก้ไขข้อบังคับตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ จากเดิมกำหนดให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป แก้ไขเป็นให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมยี่สิบห้าคนขึ้นไป และได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งพรรคชาติประชาชนได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนลำดับที่ ๕ และชะลอการพิจารณาเพื่อตอบรับหรือไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๒๕ “ภายในหนึ่งร้อยแปดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีอยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปพร้อมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องขอนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

ประเด็นการวินิจฉัย

พรรคชาติประชาชน ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เป็นเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ได้หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ บัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น ตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกสาขาเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้แจ้งสำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวันเพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไปและการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป” เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธรแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่า การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนดังกล่าว มีสมาชิกเข้าร่วมไม่ถึงห้าสิบคน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนมีสาขาพรรคการเมืองไม่ครบภาคละหนึ่งสาขา เป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเห็นควรสั่งยุบพรรคชาติประชาชนตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระแก้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ว่า ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา เมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามที่กฎหมายกำหนดคือวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แล้วพรรคชาติประชาชนไม่สามารถจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดไว้ มีเหตุที่จะยุบพรรคชาติประชาชนตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชนตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายพรประทาน ไชยรัตน์ หัวหน้าพรรคชาติประชาชน ยื่นหนังสือชี้แจงลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ สรุปว่า พรรคชาติประชาชนได้จัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนครบถ้วนแล้ว แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ทำให้พรรคชาติประชาชนมีสาขาพรรคการเมืองไม่ครบทุกภาคนั้น เพราะสมาชิกของพรรคชาติประชาชนที่เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธรอยู่ต่างตำบล ไม่สะดวกในการเดินทางและเปลืองค่าใช้จ่ายมาก สมาชิกเหล่านั้นจึงได้ลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มในฐานะผู้ที่มอบหมายมาให้แล้วทุกคน จึงมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมือง อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

พิเคราะห์แล้ว ประเด็นแรกมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้หรือไม่ เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคสองได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้

ส่วนประเด็นเรื่องกรณีมีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่นั้น เห็นว่า เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันที่ครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ พรรคชาติประชาชนแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคที่จังหวัดระยอง ระนอง น่าน เพชรบูรณ์และยโสธร รวม ๕ สาขา สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธรแล้วปรากฏว่าการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนดังกล่าว มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคคือสมาชิกเข้าร่วมประชุม ๑๕ - ๒๐ คนและนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร และหัวหน้าพรรคชาติประชาชนไม่ได้โต้แย้งข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงฟังได้ว่าภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนมีสาขาพรรคการเมืองไม่ครบ ๔ ภาคตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงมีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เกิดขึ้นกับพรรคชาติประชาชนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะตั้งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

อาศัยเหตุดังวินิจัยมา จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมานิต วิทยาเต็ม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๕๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน สรุปข้อเท็จจริงจากคำร้องและเอกสารประกอบ ได้ดังนี้

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๓/๒๕๕๖ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๖ โดยมีนายพรประทาน ไชยรัชต์ เป็นหัวหน้าพรรค ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

๒. พรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นวันครบกำหนด ๑๘๐ วัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

๒.๑ เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประชุมของการประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

๒.๒ ส่งทะเบียนสมาชิกตามมาตรา ๒๕ จำนวน ๕,๖๖๕ ราย และอยู่ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของใบสมัครสมาชิกพรรคชาติประชาชน

๒.๓ แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๕ สาขา ดังนี้

(๑) สาขาลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๕/๒๗ ถนนแสงจันทร์นิรมิต ตำบลเนินพระ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

(๒) สาขาลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑ ถนนเพชรเกษม ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

(๓) สาขาลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน

(๔) สาขาลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๒๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลห้วยสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน

(๕) สาขาลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลผือฮี อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

ต่อมาพรรคชาติประชาชนมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๗ ขอดอนเรื่องการจัดตั้ง สาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน เนื่องจากคณะกรรมการสาขาพรรคยังไม่พร้อมที่จะ ดำเนินการกิจการในทางการเมือง และขอดอนตัวนางอารีย์ ปรินญาเมชีกุล กรรมการสาขาพรรคจังหวัด เพชรบูรณ์ ออกจากการเป็นกรรมการสาขาพรรค เนื่องจากกำลังป่วยหนักพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล

๓. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน และได้นำเรื่อง การดำเนินกิจการของพรรคชาติประชาชน เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการพรรคการเมือง และการออกเสียงประชามติครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ โดยมติที่ประชุม มีความเห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค เห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้ว ไม่รับรองการจัดตั้ง สาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนไม่มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขาครบสี่ภาค นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

“มาตรา ๔๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเห็นว่ามีมติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

“มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

“มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

การพิจารณาและการวินิจฉัย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

ในกรณีของพรรคชาติประชาชนซึ่งถูกร้องขอให้ยุบพรรคนี้ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคฯ เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ ภายหลังจากที่ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคชาติประชาชนด้วยเหตุว่า การดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ซึ่งดำเนินการระหว่างระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันดังกล่าวไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนดังกล่าว เป็นเหตุให้พรรคชาติประชาชนมีสาขาพรรคไม่ครบถ้วนภาคละหนึ่งสาขาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติไว้

พรรคชาติประชาชนได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ได้แย้งข้อเท็จจริงและการพิจารณาที่นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการต่อพรรคทุกข้อ แต่เฉพาะข้อที่นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชนดังกล่าวข้างต้นนั้น พรรคชาติประชาชนได้แย้งมีสาระสำคัญว่า สมาชิกพรรคชาติประชาชนที่เข้าประชุมตั้งสาขาพรรคจังหวัดยโสธรนั้นเป็นสมาชิกของพรรคชาติประชาชนทั้งหมด และวิธีการจัดการประชุมสมาชิกเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ทำหน้าที่ประธานสาขาพรรคชาติประชาชน จังหวัดยโสธร มิได้จัดการให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า ๕๐ คนขึ้นไป แต่ให้สมาชิกจำนวนมากลงนามมอบหมายให้นายคำพันธ์ ทวีกัน ดำเนินการแทนได้เองนั้น เป็นเพราะเหตุว่าสมาชิกอยู่ต่างตำบลไม่สะดวกในการเดินทางและเปลืองค่าใช้จ่าย พรรคชาติประชาชนเพิ่งก่อตั้งไม่มีเงินงบประมาณที่จะมอบให้สาขาพรรคฯ

ดำเนินการตามที่มีข้อบังคับ จึงพยายามปฏิบัติตามข้อบังคับโดยการผ่อนปรนมิให้สมาชิกต้องได้รับความลำบากจนเกินไป แต่ก็มีเจตนารมณ์ที่จะเลือกตั้งกรรมการสาขาพรรคให้ถูกต้องและเป็นไปตามกฎหมาย

พิจารณาเหตุผลที่พรรคชาติประชาชนชี้แจงแล้วมีความเห็นว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการหาสมาชิกจนได้จำนวนเกินจำนวนขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด การตั้งสาขาพรรคก็ได้ตั้งสาขาทุกภาค และมีปัญหาสาขาพรรคจังหวัดยโสธรสาขาเดียวที่มีปัญหานายทะเบียนไม่รับรอง ซึ่งข้อที่พรรคชาติประชาชนได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้น ไม่ปรากฏว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ให้โอกาสพรรคชาติประชาชนชี้แจงและมีได้วินิจฉัยวิธีดำเนินการตามที่พรรคชาติประชาชนสาขาจังหวัดยโสธรได้ดำเนินการเกี่ยวกับการตั้งสาขาพรรค ฯ และการเลือกกรรมการบริหารสาขาพรรคฯ ซึ่งเป็นสาขาพรรคการเมืองใหม่ของพรรคการเมืองใหม่ว่าการอนุโลมข้อบังคับในลักษณะเช่นว่านั้น สามารถกระทำได้หรือไม่ และมีได้ให้โอกาสจัดการแก้ไขเสียให้ถูกต้องในระหว่างเวลาที่ยังไม่ครบระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันหรือภายในระยะเวลาอันสมควร เช่นนี้ ไม่เป็นการสนับสนุนเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่งที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้” นอกจากนี้ตามข้อเท็จจริงที่ชี้แจง เห็นได้ว่าพรรคชาติประชาชนยังมีเจตนารมณ์ที่จะดำเนินการทางการเมืองต่อไปและพอมีสักยภาพที่จะดำเนินงานต่อไปได้ หากไม่ถูกยุบพรรคเสียก่อน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองเสีย

นายมานิต วิทยาเต็ม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชะชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง สรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้อง ไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ และครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งในวันครบกำหนดดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้แจ้งต่อผู้ร้อง ถึงการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเลือกตั้ง กรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรค และส่งทะเบียนสมาชิกพรรค ซึ่งการเลือกตั้งกรรมการและทะเบียนสมาชิกยังอยู่ระหว่างตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประชุมและความถูกต้องของใบสมัครสมาชิก นอกจากนี้ยังแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ ลำดับที่ ๓ ลำดับที่ ๔ และลำดับที่ ๕ รวม ๕ สาขา ซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดระยอง อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ และอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ตามลำดับ ต่อมาขอถอนเรื่องการจัดตั้งสาขาลำดับที่ ๑ ผู้ร้องได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่า การประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๔ ของผู้ถูกร้อง มีสมาชิกพรรค เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนเป็นไปตามข้อบังคับ แต่ในการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๕ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค โดยการประชุมในวันดังกล่าวมีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมไม่ถึงห้าสิบคน ผู้ร้องจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๕ ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่จัดตั้งพรรค พรรคชาติประชาชน มีสาขาพรรคไม่ครบภาคละหนึ่งสาขาตามที่กำหนดในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ เป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญฯ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย
แจ้งคำสั่งให้ผู้ร้องทราบ และสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องเพื่อยื่นคำชี้แจง

ผู้ถูกร้อง ชี้แจง สรุปว่า ผู้ถูกร้องดำเนินการตามข้อบังคับแล้ว และในการประชุมใหญ่สามัญ
ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ของพรรคผู้ถูกร้องได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้แก้ไข
ข้อบังคับพรรคซึ่งเดิมกำหนดให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป เป็นให้สมาชิก
เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป ซึ่งได้แจ้งให้ผู้ร้องทราบ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗
แต่ผู้ร้องไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ และชะลอการพิจารณาเพื่อตอบรับหรือไม่รับ
การเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบังคับดังกล่าว

พิจารณาแล้ว ประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการ
ตามข้อบังคับของพรรคในการจัดให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน
นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง อันไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง
บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง
ให้เป็นไปตามนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมืองและมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง”
มาตรา ๒๖ วรรคสอง บัญญัติว่า “ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง
ตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง
และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง” มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า
“ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมือง
ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค
ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ
หนึ่งสาขา” และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง
ดังต่อไปนี้ .....(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕
หรือมาตรา ๖๒” วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้
ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏ
ต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้อง
ของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน (ผู้ถูกร้อง) พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ กำหนดว่า “เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น ตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้วให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวันเพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไปและการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป”

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ ได้ความจากรายงานของคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธรซึ่งรายงานต่อผู้ร้อง ประกอบกับการที่ผู้ร้องได้มอบให้พนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ซึ่งได้เดินทางไปตรวจสอบที่จังหวัดยโสธร ว่า ในการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ นั้น ปรากฏจากการสอบปากคำ นายบุญมี พิณฑุมา นางพิมล บุตรดาเพ็ง นายสัมฤทธิ์ ประกอบสุข นายบุญรอด ถนอมบุญ นายทวี น้อยใส นางเรียน เพ็ชแสง นายสุด ทวีจิตร นางเขียน คัชกรณ นางลำไย สายสวาท นายณรงค์ คงสมบัติ นายคำพันธ์ ทวีกัน นางผง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล นายหนู บุญช่วย และนางมะลิ ทวีกัน ซึ่งในจำนวนผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุม ๑๑ คน ให้ถ้อยคำว่าได้เข้าร่วมประชุม ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม เป็นลายมือชื่อของตนจริง แต่นายคำพันธ์ ประธานสาขา นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้านก่อนที่จะมีการประชุมอีก ๕ คนที่มีรายชื่อเข้าร่วมประชุมก็ให้ถ้อยคำว่าได้เข้าร่วมประชุม ลายมือชื่อไม่ใช่ของตน ทั้งนายคำพันธ์ ผู้ได้รับเลือกเป็นประธานสาขา ได้ให้ถ้อยคำอีกว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงาน โดยรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคนได้นำรายชื่อประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอมหาชนะชัย มาใส่ไว้ก่อนที่จะมีการประชุมและส่งให้ผู้ถูกร้อง เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าว ผู้ร้องจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร โดยในการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวมีสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมน้อยกว่าห้าสิบคน การประชุมจึงไม่ได้เป็นไปตามข้อบังคับ ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้อง มีสาขาไม่ครบ ๔ ภาค ภาคละหนึ่งสาขา เป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ มีเหตุให้ยุบพรรคได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่ง

พระราชบัญญัติดังกล่าว ข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ว่า ได้มีการแก้ไขข้อบังคับพรรคโดยแก้ไขจำนวนสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมเป็นไม่น้อยกว่า ๒๕ คนขึ้นไปนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ๗ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือรายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จดแจ้งไว้กับนายทะเบียน ..... ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียน .....” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน ....” ซึ่งจากคำชี้แจงของผู้ถูกร้องก็ยอมรับว่าผู้ร้องยังมิได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับที่แก้ไขนั้น การเปลี่ยนแปลงจึงยังไม่สมบูรณ์ ทั้งการเปลี่ยนแปลงตามที่กล่าวอ้างก็ได้กระทำภายหลังที่มีการประชุมการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ แล้ว จึงไม่อาจฟังว่า ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ๗

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายศักดิ์ เตชะชาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรงค์ สุวรงค์เวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน สรุปข้อเท็จจริงจากคำร้องและเอกสารประกอบ ได้ดังนี้

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๓/๒๕๔๖ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ โดยมีนายพรประทาน ไชยรัชต์ เป็นหัวหน้าพรรค ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

๒. พรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันครบกำหนด ๑๘๐ วัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

๒.๑ เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประชุมของการประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

๒.๒ ส่งทะเบียนสมาชิกตามมาตรา ๒๕ จำนวน ๕,๖๖๕ ราย และอยู่ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของใบสมัครสมาชิกพรรคชาติประชาชน

๒.๓ แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๕ สาขา ดังนี้

(๑) สาขาลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๕/๒๗ ถนนแสงจันทร์นิรมิต ตำบลเนินพระ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

(๒) สาขาลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑ ถนนเพชรเกษม ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

(๓) สาขาลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน

(๔) สาขาลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๒๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลห้วยสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน

(๕) สาขาลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลผือฮี อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

๓. พรรคชาติประชาชนมีหนังสือลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๗ ขอดอนเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน เนื่องจากคณะกรรมการสาขาพรรคยังไม่พร้อมที่จะดำเนินการกิจการในทางการเมือง และขอดอนตัวนางอารีย์ ปรัชญาเมธิกุล กรรมการสาขาพรรคจังหวัดเพชรบูรณ์ ออกจากการเป็นกรรมการสาขาพรรค เนื่องจากกำลังป่วยหนักพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล

๔. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงดังนี้

๔.๑ สาขาลำดับที่ ๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระยอง รายงานว่า ได้สอบปากคำ นายธราวรรณ ไชยรัชต์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค นางสาวจิ ภูชนะกุล ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค นางสาวพัชนี ภูชนะกุล ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นรองเลขานุการสาขาพรรค นางสาวนริศรา จูแย้ม ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเหรัญญิกสาขาพรรค ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๑ มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๕๗ คน และได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองจริง และสอบปากคำ นางสาวขวัญฤทัย สุภานันท์ ให้ถ้อยคำว่าจะไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๑ แต่ได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมที่บ้าน นายธราวรรณ ไชยรัชต์ ประมาณ ๒ - ๓ ครั้ง แต่จำวันที่ไม่ได้และเข้าใจว่าที่ลงชื่อไปนั้นเพื่อแจ้งเหตุผลที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม

๔.๒ สาขาลำดับที่ ๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระนอง รายงานว่า ได้สอบปากคำ นางสมทรง พิมพ์ทอง นายสายัณห์ ฆังคะสุวรรณโณ นางทองสืบ ฆังคะสุวรรณโณ นายชิตทองเปีย และนายประดิษฐ์ พิมพ์ทอง ซึ่งให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๒ ได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเองจริงแต่มีการประชุม ณ บ้านเลขที่ ๕๘/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลบางพระเหนือ อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดระนอง ไม่ใช่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ตามที่ปรากฏในรายงานการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๒

๔.๓ สาขาลำดับที่ ๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ รายงานว่า ได้สอบปากคำ นายไตรพร บุนนาค ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรคให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๔ มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๘๐ คน ได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองจริง โดยตนเองได้รับเลือกเป็นประธานสาขาพรรค

๔.๔ สาขาลำดับที่ ๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร รายงานให้ทราบ ดังนี้

(๑) สอบปากคำ นายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค นายบุญหลาย ทองอร่าม ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นรองประธานสาขาพรรค นายบุญจันทร์ บุตรคาเพ็ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค และนายบุญมี พิณฑุมา ผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนลำดับที่ ๕ แต่มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ ไม่ใช่ ๕๖ คน ตามรายงานการประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน นายคำพันธ์ ทวีกัน ได้ไปเอารายชื่อประชาชนตามหมู่บ้านต่างๆ ในอำเภอมหาชนะชัย ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้ทางพรรคชาติประชาชน

(๒) สอบปากคำ นางพิมล บุตรคาเพ็ง นายสัมฤทธิ์ ประกอบสุข และนายบุญรอด ถนอมบุญ ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคไม่ใช่ลายมือชื่อของตนเอง

(๓) สอบปากคำ นายทวี น้อยใส ให้ถ้อยคำว่าได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน โดยคิดว่าเป็นการประชุมเรื่องหม้อดิน

(๔) สอบปากคำ นายเสริม บุตรคาเพ็ง ให้ถ้อยคำว่า ไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน และได้มอบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านให้กับเจ้าหน้าที่ของพรรค จำนวน ๑ ชุด

(๕) สอบปากคำ นางเรียน เพ็ชแสง นายสุต ทวีจิตร นางเจียน คัชกรณ และนางลำไย สายสวาท ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเป็นของตนเองจริงโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน

(๖) สอบปากคำ นายณรงค์ คงสมบัติ ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเป็นของตนจริงโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน

๕. นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ตามข้อ ๔

๖. วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ได้สอบถามไปทางนายคำพันธ์ ทวีกัน แล้ว ปรากฏว่า รายชื่อทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเนื่องจากว่า อยู่ต่างอำเภอไม่สะดวกในการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ซึ่งแต่ละคนก็ได้มอบหมายให้นายคำพันธ์ ฯ ไปดำเนินการเองทั้งสิ้น และได้ลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มแล้วทุกคนซึ่งกรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคแล้ว

๗. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชนอยู่ในระหว่างการดำเนินการตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ การพิจารณาข้อเท็จจริงต้องรอบคอบและละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งจะมีเหตุให้ยุบเลิกพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ของกฎหมายเดียวกัน จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง มอบให้พนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ประกอบด้วย นายโชคดี คิ้วแป้น และนายวินิจ วงศ์อิสรภาพ พนักงานการเลือกตั้ง ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก่อนที่จะนำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง เพื่อพิจารณาต่อไป

๘. วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโชคดี คิ้วแป้น และนายวินิจ วงศ์อิสรภาพ ได้เดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ที่จังหวัดยโสธร ซึ่งปรากฏรายละเอียด ดังนี้

๘.๑ สอบปากคำ นายคำพันธ์ ทวีกัน เพิ่มเติม ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน ส่วนบุคคลอื่นได้นำรายชื่อตามหมู่บ้านต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการประชุมแล้วส่งให้ทางพรรคชาติประชาชน

๘.๒ สอบปากคำ นายพง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล และนายหนู บุญช่วย ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือของตนจริงแต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน

๘.๓ สอบปากคำ นายสมบุญ ปานกลาง และนายสมยงค์ แสงรุ่ง ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ และลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

๘.๔ สอบปากคำ นางมะลิ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่าจะไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ แต่ลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

๕. ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้นตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป ข้อเท็จจริงปรากฏว่าการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และพนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติปรากฏว่า ๑๓ คน ได้แก่ นายบุญรอด ถนอมบุญ นางเรียม เพ็ชแสง นายสุด ทวีจิตร นางเขียน คัชกรณ นางลำไย สายสวาท นายพง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล นายหนู บุญช่วย และนายณรงค์ คงสมบัติ ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือชื่อของตนจริง แต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน จำนวน ๕ คน ได้แก่ นางพิมล บุตรดาเพ็ง นายสัมฤทธิ์ ประกอบสุข นายบุญรอด สมบูรณ์ นายปานกลาง และนายสมยงค์ แสงรุ่ง ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า

ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน ประกอบกับนายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ให้ถ้อยคำว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน ตนเองได้ไปนำรายชื่อประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอมหาชนะชัย ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้ทางพรรคชาติประชาชน การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕

๑๐. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้นำเรื่องการดำเนินกิจการของพรรคชาติประชาชน เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ โดยมีมติที่ประชุมมีความเห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคเห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ซึ่งทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่จัดตั้งพรรคชาติประชาชนมีสาขาไม่ครบภาคละหนึ่งสาขาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ เห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชนและดำเนินคดีแก่หัวหน้าพรรคชาติประชาชน ฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน

๑๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้ว มีมติ

๑๑.๑ ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคชาติประชาชนไม่มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขา

๑๑.๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ข้อเท็จจริงนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ ครบกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนจัดตั้งคือ ภายในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งภายในกำหนดเวลาดังกล่าวพรรคชาติประชาชนยังไม่มี

สาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาเมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

กระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๑. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องให้พรรคชาติประชาชนพร้อมปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญไว้ ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๗

๒. วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๗ เป็นวันครบกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันประกาศพรรคชาติประชาชนไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่ประการใด

๓. พรรคชาติประชาชนได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาพร้อมหลักฐานต่อศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๗ อ้างว่าได้แก้ไขข้อบังคับพรรคโดยแก้ไขจำนวนสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมจาก ๕๐ คน เป็น ๒๕ คนแล้ว

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

คำวินิจฉัย

พิจารณาแล้วปรากฏว่าข้อเท็จจริงและหลักฐานพยานยืนยันได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๓/๒๕๔๖ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ โดยมีนายพรประทาน ไชยรัชต์ เป็นหัวหน้าพรรค ปรากฏว่าเมื่อครบ ๑๘๐ วัน ในวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองได้ไม่ครบ ๔ ภาคภาคละ ๑ สาขา ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๘ บัญญัติบังคับไว้ กล่าวคือสาขาพรรคแต่ละภาคที่พรรคชาติประชาชนได้ยื่นจดแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้จำนวน ๕ สาขา ปรากฏข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า สาขาพรรคลำดับที่ ๕ จัดตั้งขึ้นโดยไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ ดังกล่าว โดยในภาคที่สาขาพรรคลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่นี้ พรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดตั้งและยื่นจดแจ้งสาขาพรรคเพิ่มไว้อีก ดังนั้น เมื่อครบกำหนด ๑๘๐ วัน ในวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนจึงไม่มีสาขาพรรคในภาคนี้

อนึ่ง การที่พรรคชาติประชาชนชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาพร้อมยื่นหลักฐานโดยอ้างว่า ได้มีการแก้ไขข้อบังคับพรรคข้อ ๔๕ โดยแก้ไขจำนวนสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๕ คน แต่เป็นการกระทำภายหลังที่ได้มีการประชุมการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ แล้ว และนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคดังกล่าว คำชี้แจงของพรรคชาติประชาชนที่อ้างว่าการประชุมตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนถูกต้องตามข้อบังคับพรรค จึงฟังไม่ขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงฟังได้ว่า พรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชนด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมา

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๕๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ข้อเท็จจริงตามคำร้องโดยสรุป นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๖ เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ พรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

๑. เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประชุมของการประชุมใหญ่ดังกล่าว

๒. ส่งทะเบียนสมาชิก จำนวน ๕,๖๖๕ คน และอยู่ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของใบสมัครสมาชิกพรรคชาติประชาชน

๓. แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๕ สาขา ดังนี้

(๑) สาขาลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๕/๒๗ ถนนแสงจันทร์นิรมิต ตำบลเนินพระ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

(๒) สาขาลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑ ถนนเพชรเกษม ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

(๓) สาขาลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน

(๔) สาขาลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๒๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลห้วยสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน

(๕) สาขาลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลฝ้อฮี อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนขอถอนเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน เนื่องจากคณะกรรมการสาขาพรรคยังไม่พร้อมที่จะดำเนินกิจการในทางการเมือง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ปรากฏว่า สาขาลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร มีผู้เข้าร่วมประชุม ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุมนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงขอให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน สาขาลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ซึ่งพรรคชาติประชาชนแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร รายชื่อทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค เนื่องจากว่าอยู่ต่างอำเภอไม่สะดวกในการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย จึงได้มอบหมายให้นายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรคไปดำเนินการเองทั้งสิ้น และเป็นการดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณามอบหมายเจ้าหน้าที่ของสำนักกิจการพรรคการเมือง และการออกเสียงประชามติไปตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ได้ความว่า การประชุมการจัดตั้งสาขา พรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ส่วนบุคคลอื่น ได้นำรายชื่อตามหมู่บ้านต่าง ๆ ส่งให้ทางพรรคชาติประชาชน การประชุมการจัดตั้งสาขาพรรคต้องมีสมาชิก เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ทำให้พรรคชาติประชาชนไม่มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาและมีมติ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๗ ให้รับคำร้องของนายทะเบียน พรรคการเมืองไว้พิจารณาวินิจฉัย และแจ้งนายทะเบียนทราบ และสำเนาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ให้พรรคชาติประชาชน พร้อมปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ฯ เพื่อให้พรรคชาติประชาชนในฐานะผู้ถูกร้องชี้แจงข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมือง ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ หรือนับแต่วันประกาศแล้วแต่กรณี

พรรคชาติประชาชนโดยนายพรประทาน ไชยรัชต์ หัวหน้าพรรค ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามหนังสือ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ มีสาระสำคัญโดยสรุปในเรื่องการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งการประชุมใหญ่วิสามัญดังกล่าวที่ประชุมได้มีมติเป็นเอกฉันท์ในระเบียบวาระที่ ๘ ให้แก้ไขข้อความในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ซึ่งเดิมกำหนดให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป โดยให้แก้ไขเป็นว่า “ไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป” สำหรับการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร พรรคชาติประชาชนยอมรับว่ารายชื่อประชาชนที่นายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรค จังหวัดยโสธร ส่งให้พรรคชาติประชาชนเป็นสมาชิกของพรรคชาติประชาชนทั้งหมด แต่เหตุที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากอยู่ต่างตำบลไม่สะดวกในการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย แต่สมาชิกเหล่านั้นได้มอบหมายให้นายคำพันธ์ ทวีกัน ดำเนินการไปเองทั้งสิ้น โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุม และพรรคชาติประชาชนมิได้ล่วงรู้ถึงการกระทำของนายคำพันธ์ ทวีกัน

ข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของหัวหน้าพรรคชาติประชาชนมีเพียงพอในการพิจารณาวินิจฉัย โดยมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยคือ พรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ และ มาตรา ๖๕ บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา ๒๕ “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒
เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕)
ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน
เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน
ให้ศาลรัฐธรรมนูญตั้งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่ง
ยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖

ข้อ ๔๕ “เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้
ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น ตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการ
สาขาพรรค เป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกสาขาเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการ
สาขาพรรคแล้วให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวันเพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียน
พรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไปและการประชุมสาขาพรรคดังกล่าว
ต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป”

พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๘ กล่าวคือ พรรคชาติประชาชนได้รับแจ้ง
การจัดตั้งพรรค ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ ซึ่งภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันพรรคชาติประชาชน
ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค
ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ
หนึ่งสาขา ข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗
อันเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนมีสมาชิก
จำนวน ๕,๖๖๕ คน ซึ่งอยู่ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้อง และมีการจัดตั้งสาขาพรรค รวม ๔ สาขา
คือ สาขาลำดับที่ ๑ จังหวัดระยอง ภาคกลาง สาขาลำดับที่ ๒ จังหวัดระนอง ภาคใต้ สาขาลำดับที่ ๓
จังหวัดน่าน (ต่อมาพรรคขอถอน) สาขาลำดับที่ ๔ จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาคเหนือ และสาขาลำดับที่ ๕

จังหวัดยโสธร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปรากฏว่าการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ซึ่งจะต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป แต่ผลการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและพรรคชาติประชาชนยอมรับข้อเท็จจริงว่า มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน เท่านั้น เหตุที่สมาชิกพรรคไม่ได้เข้าร่วมประชุมตามรายงานการประชุม เนื่องจากสมาชิกพรรคอยู่ต่างตำบลไม่สะดวกในการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย จึงได้มอบให้นายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรคดำเนินการไปเองทั้งสิ้น สำหรับคำชี้แจงของพรรคชาติประชาชน กรณีพรรคได้จัดประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อแก้ไขข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๕ เพื่อลดจำนวนสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จาก “ไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป” เป็น “ไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป” เป็นการแก้ไขข้อบังคับพรรคภายหลังที่มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร และอยู่ในระหว่างการพิจารณาของนายทะเบียนพรรคการเมือง และจำนวนสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุม ฯ ยังไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคที่แก้ไขใหม่ คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองของพรรคชาติประชาชนจึงฟังไม่ขึ้น และพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบการดำเนินการของสาขาพรรคให้เป็นไปตามข้อบังคับจะปฏิเสธไม่ยอมรับการกระทำของสาขาพรรคไม่ได้ ดังนั้น เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร เป็นผลให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน พรรคชาติประชาชนไม่มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๔ มีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายสุธี สุทธิสมบูรณ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า

ข้อ ๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ มีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๒๖ คน โดยมีนายพรประทาน ไชยรัชต์ เป็นหัวหน้าพรรค และ นายวิวัฒน์ อรรถวาทย์ เป็นเลขาธิการพรรค ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

ข้อ ๒ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ พรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

๒.๑ เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประชุมของการประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

๒.๒ ส่งทะเบียนสมาชิกตามมาตรา ๒๕ จำนวน ๕,๖๖๕ ราย และอยู่ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของใบสมัครสมาชิกพรรคชาติประชาชน

๒.๓ แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๕ สาขา ดังนี้

(๑) สาขาลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๕/๒๗ ถนนแสงจันทร์นิรมิต ตำบลเนินพระ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

(๒) สาขาลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑ ถนนเพชรเกษม ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

(๓) สาขาลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน

(๔) สาขาลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๒๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลห้วยสะแก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน

(๕) สาขาลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลฝืออี อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

ข้อ ๓ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนขอถอนเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน เนื่องจากคณะกรรมการสาขาพรรคยังไม่พร้อมที่จะดำเนินการในทางการเมือง

ข้อ ๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่า สาขาลำดับที่ ๕ มีผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุม ส่วนรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม ๓๐ กว่าคนนั้น ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมนายคำพันธ์ ทวีกัน ใช้รายชื่อประชาชนจากหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอมหาชนะชัยส่งให้ทางพรรคชาติประชาชนว่าเป็นผู้เข้าร่วมประชุม

ข้อ ๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนตามข้อ ๔

ข้อ ๖ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ปรากฏว่า รายชื่อทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเนื่องจากว่าอยู่ต่างอำเภอไม่สะดวกในการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ซึ่งแต่ละคนก็ได้มอบหมายให้นายคำพันธ์ ฯ ไปดำเนินการเองทั้งสิ้น และได้ลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มแล้วทุกคนซึ่งกรณีดังกล่าวถือว่าการดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคแล้ว

ข้อ ๗ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบให้พนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ประกอบด้วย นายโชคดี ค้างเป็น พนักงานการเลือกตั้งและนายวินิจ วงศ์อิสรภาพ พนักงานการเลือกตั้ง ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก่อนที่จะนำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาต่อไป

ข้อ ๘ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ นายโชคดี ด้วงแป้น และนายวินิจ วงศ์อิสรภาพ ได้เดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ที่จังหวัดยโสธร ซึ่งปรากฏรายละเอียดดังนี้

๘.๑ สอบปากคำ นายคำพันธ์ ทวีกัน เพิ่มเติม ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน

๘.๒ สอบปากคำ นายพง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล และนายหนู บุญช่วย ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕

๘.๓ สอบปากคำ นายสมบูรณ์ ปานกลาง และนายสมยศ แสงรุ่ง ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕

๘.๔ สอบปากคำ นางมะลิ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕

ข้อ ๙ ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้นตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป แต่การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ปรากฏว่ามีชื่อเข้าร่วมประชุมที่นั่น จำนวน ๑๑ คน ได้แก่ นายบุญรอด ถนอมบุญ นางเรียน เพ็ชแสง นายสุคต ทวีจิตร นางเขียน คัชกรณ นางลำไย สายสวาท นายพง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล นายหนู บุญช่วย นายณรงค์ คงสมบัติ ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือชื่อจริง แต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน และผู้มีชื่อเข้าร่วมประชุมอีก จำนวน ๕ คน ได้แก่ นางพิมล บุตรดาเพ็ง นายสัมฤทธิ์ ประกอบสุข นายบุญรอด สมบูรณ์ นายปานกลางและนายสมยศ แสงรุ่ง ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า

ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม ก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน ประกอบกับนายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ให้ถ้อยคำว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน ตนเองได้นำรายชื่อประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอมาหามาชั่งส่งให้ทางพรรคชาติประชาชน การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรค ชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕

ข้อ ๑๐ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้นำเรื่องการดำเนินกิจการของพรรคชาติประชาชน เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ โดยมติที่ประชุมมีความเห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคเห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้ง สาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ซึ่งทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันจัดตั้งพรรคชาติประชาชน มีสาขาไม่ครบภาคละหนึ่งสาขาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ เห็นสมควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีการสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ข้อ ๑๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้ว ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองต้องดำเนินการ ให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชี รายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ข้อเท็จจริงนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้ง คือ ภายในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งภายในกำหนดเวลาดังกล่าวพรรคชาติประชาชนยังไม่มี สาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบ พรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมือง อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้นำศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ บัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น ตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรก ภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกสาขาเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวันเพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ทราบภายในสิบห้าวันเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไปและการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิก

เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป” เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธรแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนสาขาดังกล่าว มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่ถึงห้าสิบคน จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน ข้อ ๔๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนมีสาขาพรรคการเมืองไม่ครบภาคละหนึ่งสาขา จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๘ กรณีมีเหตุที่จะตั้งยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ด้วยเหตุผลดังได้วินิจฉัยมา จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายสุวิทย์ ชีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัศวโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ด้วยนายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากพรรคชาติประชาชนมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ในเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคให้ครบจำนวนภาคตามกฎหมายภายในวันที่ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕

๑. สรุปข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องของผู้ร้องสรุปความได้ ดังนี้

พรรคชาติประชาชนซึ่งได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ ซึ่งพรรคมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๕ ของกฎหมายดังกล่าว คือ ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรค

ปรากฏข้อเท็จจริงว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรค ดังนี้

สาขาพรรคลำดับที่ ๑ ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ ๕๕/๒๗ ถนนแสงจันทร์นิรมิต ตำบลเนินพระ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑ ถนนเพชรเกษม ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน แต่ต่อมาพรรคชาติประชาชนได้ขอถอนเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน สาขาที่ ๓ นี้

สาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ ๑๒๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลห้วยสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน

สาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลผือฮี อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร มีคณะกรรมการ จำนวน ๘ คน

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบการจัดตั้งสาขาของพรรคชาติประชาชนแล้วเห็นว่าการจัดตั้งสาขาของพรรคชาติประชาชนสาขาที่ ๕ ที่จังหวัดยโสธรมีปัญหา กล่าวคือ มีผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุม ไม่ครบจำนวน ๕๐ คน ผู้ที่ลงลายมือชื่อเข้าประชุมให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว ส่วนผู้ที่มีลายมือชื่อเข้าร่วมประชุม ๕ คน ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน และนายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ให้ถ้อยคำว่ามีผู้เข้าร่วมประชุม ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ส่วนอีก ๓๐ กว่าคน ตนได้นำรายชื่อประชาชนในหมู่บ้านต่างๆ ในอำเภอมหาชนะชัย ส่งไปให้พรรคชาติประชาชน การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนสาขาที่ ๕ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้นำเรื่องเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค เห็นสมควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ ดังกล่าว

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนลำดับที่ ๕ อันทำให้พรรคชาติประชาชนมีสาขาไม่ครบที่ภาคภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕

ด้วยเหตุดังกล่าวนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงเห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา แต่พรรคชาติประชาชนซึ่งได้รับการแจ้งการจัดตั้ง เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ มิได้ดำเนินการให้เป็นไป

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ คือ ไม่มีสาขาพรรคครบถ้วน ภายในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันที่ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง คือ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

๒. การดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๗ พร้อมทั้งได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และส่งสำเนาคำร้องไปยังหัวหน้าพรรคชาติประชาชนพร้อมทั้งปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญให้พรรคชาติประชาชนยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับแจ้ง หรือนับแต่วันปิดประกาศแล้วแต่กรณี และได้มีการปิดประกาศสำเนาคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๗

ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเมื่อครบกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันปิดประกาศ คือในวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๗

อย่างไรก็ตามหัวหน้าพรรคชาติประชาชน คือ นายพรประทาน ไชยรัชต์ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการตามข้อบังคับพรรคแล้ว และในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้แก้ไขข้อบังคับพรรคซึ่งเดิมกำหนดให้มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป เป็นให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป โดยแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แล้ว

๓. ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยและคำวินิจฉัย

พิเคราะห์จากคำร้องของผู้ร้องแล้ว มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า มีเหตุที่จะยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เพราะไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือไม่

พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว มีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า

“ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า

“พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖

ข้อ ๔๕

“เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น ตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้วให้แจ้งสำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวันเพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไปและการประชุมสาขาดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป”

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติให้พรรคการเมืองต้องจัดตั้งสาขาพรรคให้ครบในทุกภาค คือ สี่ภาค โดยอย่างน้อยต้องมีสาขาพรรค ภาคละหนึ่งสาขา และข้อบังคับของพรรคชาติประชาชน ข้อ ๔๕ ได้กำหนดรายละเอียดในเรื่องนี้ไว้เช่นกัน แต่เมื่อพิเคราะห์พยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ปรากฏพบว่า การแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และข้อบังคับของพรรคชาติประชาชน ข้อ ๔๕ ดังนี้

การจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ ในจังหวัดยโสธร ในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๑ นั้นมีรายชื่อสมาชิก เข้าร่วมประชุมไม่ถึงห้าสิบคน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ทำให้พรรคชาติประชาชนมีสาขาไม่ครบ ๔ ภาค เพราะขาดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ ๔๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ แม้ทางพรรคชาติประชาชน จะอ้างว่าได้มีการขอแก้ไขข้อบังคับของพรรคฯ โดยให้มีผู้เข้าประชุมเพียง ๒๕ คน แต่ก็เป็นกรกระทำภายหลังที่มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ แล้ว การประชุมดังกล่าวจึงเป็นการประชุมที่ไม่ชอบแล้วในขณะที่ประชุม และนายทะเบียนพรรคการเมือง ก็ไม่ได้ตอบรับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคดังกล่าว ข้ออ้างของพรรคชาติประชาชนว่า การประชุมจัดตั้งสาขาพรรคฯ กระทำถูกต้องตามข้อบังคับฯ จึงฟังไม่ขึ้น

ด้วยเหตุดังกล่าว พรรคชาติประชาชนผู้ถูกร้องจึงมีสาขาพรรคเพียง ๓ สาขาใน ๓ ภาค (เนื่องจาก พรรคชาติประชาชนได้ถอนคำร้องจัดตั้งสาขาลำดับที่ ๓ ที่จังหวัดน่าน และการจัดตั้งสาขาลำดับที่ ๕ ของพรรคชาติประชาชนที่จังหวัดยโสธรไม่ถูกต้อง) เมื่อครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียน รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน (วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖) ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ คือ สาขาจังหวัดระยอง ในภาคกลาง สาขาจังหวัดระนอง ในภาคใต้ และสาขาจังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาคเหนือ และจึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา อันเป็นการไม่ดำเนินการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕

ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงที่ปรากฏได้ความว่า พรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๕ และตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน ข้อ ๔๕ ตามคำร้องของ นายทะเบียนพรรคการเมืองจริง กล่าวคือ ไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

ภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจสั่งยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายอภัย จันทนจุลกะ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ ซึ่งพรรคชาติประชาชนจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ อันเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕

พรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

๑) เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประชุมของการประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

๒) ส่งทะเบียนสมาชิกตามมาตรา ๒๕ จำนวน ๕,๖๖๕ ราย และอยู่ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของใบสมัครสมาชิกพรรคชาติประชาชน

๓) แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๕ สาขา คือ สาขาลำดับที่ ๑ จังหวัดระยอง สาขาลำดับที่ ๒ จังหวัดระนอง สาขาลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน สาขาลำดับที่ ๔ จังหวัดเพชรบูรณ์ และสาขาลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ต่อมาพรรคชาติประชาชนมีหนังสือลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๗

ขอถอนเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน เนื่องจากคณะกรรมการสาขาพรรคยังไม่พร้อมที่จะดำเนินการกิจการในทางการเมือง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ซึ่งข้อเท็จจริงจากการสอบปากคำของผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขา ลำดับที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๕ ปรากฏว่าสถานที่ประชุมไม่ถูกต้องตามรายงานการประชุมจัดตั้งสาขา ลำดับที่ ๒ และผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุมแต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมในสาขา ลำดับที่ ๑ และที่ ๕ โดยสาขา ลำดับที่ ๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร รายงานผลการสอบปากคำผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมจัดตั้งสาขาพรรค ในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ดังนี้

๑) นายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค นายบุญหลาย ทองอร่าม ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นรองประธานสาขาพรรค นายบุญจันทร์ บุตรคาเพ็ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค และนายบุญมี พินทума หนึ่งในผู้เข้าร่วมประชุมให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและได้เข้าร่วมประชุม (จัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามที่ปรากฏในรายงานการประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน นายคำพันธ์ ทวีกัน ได้ไปเอารายชื่อประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอมหาชนะชัย ก่อนที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้พรรคชาติประชาชน

๒) นางพิมล บุตรคาเพ็ง นายสัมฤทธิ์ ประกอบสุข และนายบุญรอด ถนอมบุญ ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคไม่ใช่ลายมือของตนเอง

๓) นายทวี น้อยใส ให้ถ้อยคำว่าจะไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน โดยคิดว่าเป็นการประชุมเรื่องหม้อดิน

๔) นายเสริม บุตรคาเพ็ง ให้ถ้อยคำว่าจะไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน และได้มอบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านให้กับเจ้าหน้าที่ของพรรค จำนวน ๑ ชุด

๕) นางเรียน เพ็ชแสง นายสุค ทวีจิตร นางเขียน กัชกรณ์ และนางลำไย สายสวาท ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเป็นของคนจริงโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน

๖) นายณรงค์ คงสมบัติ ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเป็นของคนจริงโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน

นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ได้สอบถามไปทางนายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกเป็นประธานสาขาพรรคแล้ว ปรากฏว่ารายชื่อทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเนื่องจากอยู่ต่างอำเภอไม่สะดวกในการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ซึ่งแต่ละคนก็ได้มอบหมายให้นายคำพันธ์ ทวีกัน ไปดำเนินการเองทั้งสิ้นและก็ได้ลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มแล้วทุกคนซึ่งถือว่าเป็นการดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง มอบให้พนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ รวม ๒ คน ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ก่อนที่จะนำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาต่อไป จากการได้เดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงและสอบปากคำผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ที่จังหวัดยโสธร ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

๑) นายคำพันธ์ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน ส่วนบุคคลอื่นได้นำรายชื่อตามหมู่บ้านต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการประชุมแล้วส่งให้พรรคชาติประชาชน

๒) นายพง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล และนายหนู บุญช่วย ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็น

สมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือของตนจริงแต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน

๓) นายสมบูรณ์ ปานกลาง และนายสมยงค์ แสงรุ่ง ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ และลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

๔) นางมะลิ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่าจะไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ แต่ลายมือชื่อในบัญชีลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

ในการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น ตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป แต่เมื่อข้อเท็จจริงในการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และพนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ปรากฏว่า นายบุญรอด ถนอมบุญ นางเรียน เพ็ชแสง นายสุด ทวีจิตร นางเขียน คัชกรณ นางลำไย สายสวาท นายผง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล นายหนู บุญช่วย และนายณรงค์ คงสมบัติ รวม ๑๓ คนให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือชื่อของตนจริงแต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน รวมทั้งนางพิมล บุตรดาเพ็ง นายสัมฤทธิ์ ประกอบสุข นายบุญรอด ถนอมบุญ นายสมบูรณ์ ปานกลาง และนายสมยงค์ แสงรุ่ง รวม ๕ คน ให้ถ้อยคำ

สอดคล้องกันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน ประกอบกับ นายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ให้ถ้อยคำว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน ตนเองได้ไปนารายชื่อประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอหาวชะชัย ก่อนที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้ทางพรรคชาติประชาชน กรณีการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้นำเรื่องการดำเนินกิจการของพรรคชาติประชาชน เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ โดยมติที่ประชุมมีความเห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค เห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ซึ่งทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่จัดตั้งพรรคชาติประชาชนมีสาขาไม่ครบภาคละหนึ่งสาขาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ เห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน และดำเนินคดีแก่หัวหน้าพรรคชาติประชาชนฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้ว

๑) ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนไม่มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขา

๒) เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ข้อเท็จจริงนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ ครบกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้ง คือ ภายในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งภายในกำหนดเวลาดังกล่าวพรรคชาติประชาชน

ยังไม่มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการและรับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องและมีประกาศศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้พรรคชาติประชาชนชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ซึ่งพรรคชาติประชาชน โดยนายพรประทาน ไชยรัชต์ หัวหน้าพรรคมีหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่าพรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการประชุมสาขาพรรคตามข้อบังคับพรรคแล้ว นอกจากนี้ในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้แก้ไขข้อบังคับพรรคข้อ ๔๕ ซึ่งเดิมกำหนดให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป โดยแก้ไขเป็นให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป ซึ่งได้แจ้งให้นายทะเบียนทราบเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และพรรคชาติประชาชนมีวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ที่จะเลือกตั้งกรรมการสาขาพรรคให้ถูกต้องและเป็นไปตามกฎหมาย สำหรับการประชุมครั้งแรกของสาขาพรรคที่กำลังจะก่อตัวขึ้นย่อมไม่มีความถนัดและไม่เข้าใจในตัวบทกฎหมายตามที่พรรคชาติประชาชนได้แนะนำ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติ ขั้นตอน หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการไว้โดยละเอียด และให้ปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดอีกด้วย ส่วนการกระทำของ นายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ทำหน้าที่ประธานสาขาพรรคชาติประชาชน จนเมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือสอบถามจึงได้ทราบเรื่องราว

นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๘ ชี้แจงสรุปได้ว่ากรณีการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร ตรวจสอบข้อเท็จจริงและพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ไปสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม จากผู้ที่มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม ปรากฏว่า ได้สอบปากคำผู้ดำเนินการจัดประชุมและได้รับเลือกตั้งเป็น

ประธานสาขาพรรค คือ นายคำพันธ์ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ - ๒๐ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามที่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ส่วนอีกประมาณ ๓๐ กว่าคน ตนได้ให้ลงลายมือชื่อไว้ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค โดยนายคำพันธ์ ทวีกัน เป็นผู้นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน ซึ่งหัวหน้าพรรคชาติประชาชนก็ได้ยอมรับในกรณีดังกล่าว แต่ก็ได้แจ้งว่าการดำเนินการดังกล่าวได้ดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคแล้ว

พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติมและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคชาติประชาชน รวมทั้งเอกสารประกอบต่าง ๆ แล้ว มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงปรากฏจากหลักฐานบันทึกการให้ปากคำของผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ จำนวน ๑๑ คน ที่ได้ให้ถ้อยคำว่าได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ แม้ลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือชื่อของตนแต่ได้ลงไว้ให้นายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกเป็นประธานสาขาพรรคก่อนที่จะมีการประชุม และอีก ๕ คน ให้ถ้อยคำว่าได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ และลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตนด้วย ซึ่งการให้ปากคำดังกล่าวสอดคล้องกับการให้ปากคำของนายคำพันธ์ ทวีกัน ที่ว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ประมาณ ๑๕ - ๒๐ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค และตนเป็นผู้นำรายชื่อบุคคลประมาณ ๓๐ คน ส่งให้พรรคชาติประชาชนก่อนที่จะมีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จึงฟังได้ว่าพรรคชาติประชาชนได้ประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ถึงตามจำนวนที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ที่กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกสาขาเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้วให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป แต่ต่อมาพรรคชาติประชาชนจะได้จัดประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ ในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๕ โดยขอแก้ไขให้การประชุมสาขาพรรคมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมยี่สิบห้าคนขึ้นไป แต่การประชุมใหญ่สามัญเพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคดังกล่าวได้เกิดขึ้นภายหลังจากที่มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบกล่าวคือจำนวนไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กรณีมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ได้ตามคำร้องของนายทะเบียนพรการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

โดยเหตุผลดังได้วินิจฉัยข้างต้น จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายอภิรักษ์ จันทนกุลกะ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายอูระ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๓/๒๕๔๖ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ โดยมีนายพรประทาน ไชยรัชต์ เป็นหัวหน้าพรรค ครอบคลุมพื้นที่ ๑๓ จังหวัด โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ครอบคลุมเวลาตามกฎหมายดังกล่าว พรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่องเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ส่งทะเบียนสมาชิก จำนวน ๕,๖๖๕ ราย และแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๕ สาขา เกี่ยวกับรายงานการประชุมใหญ่และใบสมัครสมาชิก พรรคชาติประชาชนอยู่ระหว่างตรวจสอบความถูกต้อง

ต่อมาพรรคชาติประชาชนมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๖ ขอดอนเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนสาขาลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน และขอดอนตัว นางอารีย์ ปรัชญาเมธีกุล กรรมการสาขาพรรคจังหวัดเพชรบูรณ์ ออกจากการเป็นกรรมการสาขาพรรค

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน สาขาลำดับที่ ๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระยอง รายงานว่า ได้สอบปากคำ ประธานสาขาพรรค เลขานุการสาขาพรรค รองเลขานุการสาขาพรรค เจริญญิกสาขาพรรคทุกคนให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๑ มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๕๖ คน และได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเอง สำหรับนางสาวขวัญฤทัย สุภานันท์ ให้ถ้อยคำว่าจะไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๑ แต่ได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ที่บ้านนายธาราวรรณะ ไชยรัชต์ ประมาณ ๒ - ๓ ครั้ง แต่จำวันที่ไม่ได้และเข้าใจว่าที่ลงชื่อไปนั้น เพื่อแจ้งเหตุผลที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม

สาขาลำดับที่ ๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระนองได้สอบปากคำผู้มีชื่อเข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน จำนวน ๕ คน ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๒ ได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเองจริงแต่มีการประชุม ณ บ้านเลขที่ ๕๘/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลบางพระเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง ไม่ใช่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ตามที่ปรากฏในรายงานการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๒

สาขาลำดับที่ ๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้สอบปากคำผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรคให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๔ มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๘๐ คน ได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเอง

สำหรับสาขาลำดับที่ ๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร ได้สอบปากคำ ประธานสาขาพรรค รองประธานสาขาพรรค เลขานุการสาขาพรรค และผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จำนวน ๑ คน คือ นายบุญมี พินทุมา ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ แต่มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน นายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) ได้ไปเอารายชื่อประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอมหาชนะชัย ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้ทางพรรคชาติประชาชน นางพิมล บุตรคาเพ็ง นายสัมฤทธิ์ ประกอบสุข และนายบุญรอด ถนอมบุญ ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคไม่ใช่ลายมือของตนเอง นายทวี น้อยใส ให้ถ้อยคำว่าจะไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน โดยคิดว่าเป็นการประชุมเรื่องหม้อดิน นายเสริม บุตรคาเพ็ง ให้ถ้อยคำว่าจะไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน

แต่ได้เข้าร่วมประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน และได้มอบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านให้กับเจ้าหน้าที่ของพรรค จำนวน ๑ ชุด นางเรียน เพ็ชแสวง นายสุค ทวีจิตร นางเขียน กัชกรณ์ และนางลำไย สายสวาท ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเป็นของตนจริง โดยที่นายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน นายณรงค์ คงสมบัติ ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเป็นของตนจริง โดยที่นายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน

นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน

วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ได้สอบถามไปทางนายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) แล้ว ปรากฏว่ารายชื่อทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเนื่องจากว่าอยู่ต่างอำเภอไม่สะดวกในการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ซึ่งแต่ละคนก็ได้มอบหมายให้นายคำพันธ์ ทวีกัน ไปดำเนินการเองทั้งสิ้น และได้ลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มแล้วทุกคนซึ่งกรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชนอยู่ในระหว่างการดำเนินการตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ การพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ต้องมีความรอบคอบ ซึ่งจะมีเหตุให้ยุบเลิกพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง มอบให้พนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวเพิ่มเติมก่อนที่จะนำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาต่อไป

พนักงานการเลือกตั้งที่ได้รับมอบให้ไปสอบข้อเท็จจริงได้เดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ที่จังหวัดยโสธร โดยสอบปากคำนายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรคเพิ่มเติม นายคำพันธ์ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน ส่วนบุคคลอื่นได้นำรายชื่อตามหมู่บ้านต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการประชุมแล้วส่งให้ทางพรรคชาติประชาชน ส่วน นายผง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล และนายหนู บุญช่วย ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือชื่อของตนจริง แต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุม โดยนายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรค เป็นผู้นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน นายสมบูรณ์ ปานกลาง และนายสมยศ แสงรุ่ง ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ และลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน นางมะลิ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ แต่ลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อดำเนินการของสาขาพรรคนั้นตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป ข้อเท็จจริง การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และพนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ปรากฏว่า ผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๓ คน ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่

๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือชื่อของจริง แต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้านผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุม จำนวน ๕ คน ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน ประกอบกับนายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรคให้ถ้อยคำว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน ตนเองได้ไปนำรายชื่อประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอมาหาขณะชัย ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้ทางพรรคชาติประชาชน การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้นำเรื่องการดำเนินการของพรรคชาติประชาชนเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ โดยมีมติที่ประชุมมีความเห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคเห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ซึ่งทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่จัดตั้งพรรคชาติประชาชนมีสาขาไม่ครบภาคละหนึ่งสาขาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการต่อไป

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้ว มีมติไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนไม่มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขา

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีอยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้ง คือ ภายในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งภายในกำหนดเวลาดังกล่าว

พรรคชาติประชาชนยังไม่มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ มีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้มีการสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และส่งสำเนาคำร้องพร้อมปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญให้พรรคชาติประชาชน ในฐานะผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่รับหรือถือว่าได้รับหนังสือแจ้ง หรือนับแต่วันประกาศ แล้วแต่กรณี

พิจารณาแล้วได้ความว่า เกี่ยวกับสาขาพรรคลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระยอง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระนองและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ตามลำดับได้สอบปากคำ ประธานสาขาพรรค เลขานุการพรรค รองเลขานุการพรรค สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ได้ให้การทำนองเดียวกันว่า ได้มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมครบจำนวนตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ที่กำหนดว่า การประชุมสาขาพรรค ชาติประชาชนต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคสาขาลำดับที่ ๑ จังหวัดระยอง สาขาลำดับที่ ๒ จังหวัดระนอง และสาขาลำดับที่ ๔ จังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับสาขาลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ดำเนินการตรวจสอบ ๓ ครั้ง โดยครั้งแรกได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธรตรวจสอบข้อเท็จจริง ครั้งที่สองได้มอบหมายให้พนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติตรวจสอบข้อเท็จจริงอีกครั้งหนึ่ง ครั้งสุดท้ายเมื่อศาลรัฐธรรมนูญสอบถามไปยังนายทะเบียนพรรคการเมือง จากการสอบปากคำ นายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรค นายบุญมี พิณฑุมา นายผง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล และนายหนู บุญช่วย ได้ความทำนองเดียวกันว่า มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕-๒๐ คน ไม่ใช่มีจำนวน ๕๑ คน ตามที่แจ้ง

ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ส่วนอีกประมาณ ๓๐ กว่าคน ได้ให้ลงลายมือชื่อไว้ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค สำหรับผู้ที่มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมนั้นไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมได้ลงไว้ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน เป็นผู้นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน โดยเฉพาะนายพง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล และนายหนู บุญช่วย ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร การประชุมสาขาพรรคลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ที่กำหนดว่า “เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้นตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกสาขาเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้วให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวันเพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไปและการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป” ข้อนี้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนก็ได้ยอมรับถือว่า นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน พรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดให้มีสาขาพรรคครบทั้งสี่ภาค ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ที่พรรคชาติประชาชนอ้างว่า กรรมการบริหารพรรคได้มีมติเปลี่ยนแปลงข้อบังคับและเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมสามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ โดยเฉพาะข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคตามข้อ ๔๕ ลดจำนวนผู้เข้าประชุมจากจำนวนไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไปเป็นจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไปเพื่อทำให้เห็นว่า การประชุมจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ได้มีการประชุมโดยชอบ ข้อนี้พิจารณาจากรายงานการประชุมการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร และรายงานการประชุมของกรรมการบริหารพรรคที่มีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคแล้ว เห็นว่า การประชุมสามัญของพรรคชาติประชาชน

ที่มีมติให้แก้ไขข้อบังคับพรรคได้มีขึ้นภายหลังการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร และไม่ปรากฏว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคแต่อย่างใด ข้อบังคับที่อ้างว่า ได้มีการแก้ไขจำนวนสมาชิกพรรคเข้าประชุมจัดตั้งสาขาพรรค จึงไม่อาจนำมาใช้แก่กรณีนี้ได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายอุระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ